

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN
MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat KARLIKLİ

HAZİRAN 2016

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN
MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat KARLIKLI

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Abdülkadir PEHLİVAN

HAZİRAN 2016

TRABZON

ONAY

Murat KARLIKLI tarafından hazırlanan “Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebe Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi” adlı bu çalışma 17/06/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Abdülkadir PEHLİVAN (Başkan-Danışman)

Doç. Dr. Bilal GEREKAN (Üye)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet DURGUT (Üye)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum. .../.../2016

Prof. Dr. Ahmet ULUSOY
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Murat KARLIKLİ

17/06/2016

ÖNSÖZ

Bireylerin zamanın gerektirdiği donanımlara ve kabiliyetlere sahip olması etkin ve verimli bir eğitim öğretim süreciyle mümkündür. Milletlerin ilerlemesi ve ülkelerin kalkınmasında en önemli hususlardan birisi de genç nüfusun mesleki yeterliliklerle donatılması ve belli mesleklere hazırlanmasını hedefleyen mesleki eğitimidir. Ülkemizdeki mesleki eğitim alanlarından birisi olan muhasebe eğitiminin ortaöğretim düzeyindeki durumunu ele aldığımız “Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi” isimli çalışmamda katkılarından dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Abdülkadir PEHLİVAN’a ve değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Trabzon, Haziran 2016

Murat KARLIKLI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	IX
ABSTRACT	X
TABLOLAR LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ	XIII
GRAFİKLER LİSTESİ	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MESLEKİ EĞİTİM VE MUHASEBE EĞİTİMİ.....	3-27
1.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Açıklaması	3
1.2. Mesleki Eğitimin Amaçları.....	6
1.3. Dünya’da ve Türkiye’de Mesleki Eğitimin Yapısı.....	8
1.3.1. ABD’de Mesleki Eğitim	8
1.3.2. Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Eğitim	9
1.3.3. Kanada’da Mesleki Eğitim	10
1.3.4. Türkiye’de Mesleki Eğitim.....	11
1.3.4.1. Türkiye’de Mesleki Eğitimin Genel Yapısı.....	11
1.3.4.1.1. Ortaöğretim Kurumlarında Mesleki Eğitim	14
1.3.4.1.2. Ön Lisans Düzeyinde Mesleki Eğitim	16
1.3.4.1.3. Lisans Düzeyinde Mesleki Eğitim	16
1.3.4.2. Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitimin Temel Sorunları	17
1.4. Muhasebe Eğitimi	17
1.4.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Açıklaması	17
1.4.2. Muhasebe Eğitiminin Amaçları	20

1.5. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi	22
1.5.1. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	22
1.5.2. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Bugünkü Durumu	22
1.5.2.1. Ortaöğretimde Muhasebe Eğitimi.....	24
1.5.2.2. Ön Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	24
1.5.2.3. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi	25
1.5.2.4. Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi.....	25
1.5.2.5. Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar	26

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÖRGÜN ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİ.....28-54

2.1. Türkiye’de Ortaöğretim Muhasebe Eğitimi.....	28
2.2. Ticaret Meslek Liseleri (Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri)	28
2.2.1. Ticaret Meslek Liselerinin Tarihçesi	29
2.2.2. Ticaret Meslek Liselerinin Amaçları	30
2.2.3. Ticaret Meslek Liselerinin Genel Yapısı.....	30
2.2.3.1. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Muhasebe Öğretim Programı	32
2.2.3.2. Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Ders Programı	32
2.2.3.3. Muhasebe ve Finansman Alanında Yer Alan Meslek Dalları	32
2.2.3.3.1. Bilgisayarlı Muhasebe.....	33
2.2.3.3.2. Dış Ticaret Ofis Hizmetleri.....	33
2.2.3.3.3. Finans ve Borsa Hizmetleri.....	34
2.2.3.4. Muhasebe ve Finansman Alanı Dersleri ve Saatlerinin Tespiti	34
2.2.3.4.1. Ortak Dersler.....	37
2.2.3.4.2. Alan/Dal Dersleri	38
2.2.3.4.3. Alan Ortak Dersleri	39
2.2.3.4.3.1. Mesleki Gelişim.....	39
2.2.3.4.3.2. Muhasebe 1	40
2.2.3.4.3.3. Bilgisayarda Klavye Kullanımı.....	41
2.2.3.4.3.4. Bilgisayarda Ofis Programları	41
2.2.3.4.4. Dal Dersleri	42
2.2.3.4.4.1. Muhasebe 2	42

2.2.3.4.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe	43
2.2.3.4.4.3. Girişimcilik ve İşletme Yönetimi.....	44
2.2.3.4.4.4. Şirketler Muhasebesi.....	44
2.2.3.4.4.5. Maliyet Muhasebesi	45
2.2.3.4.4.6. İnşaat Muhasebesi.....	45
2.2.3.4.4.7. Mesleki Matematik	46
2.2.3.4.4.8. Maliye	46
2.2.3.4.4.9. Mesleki Yabancı Dil	47
2.2.3.4.4.10. Dış Ticaret İşlemleri	47
2.2.3.4.4.11. Dış Ticarete Teslim ve Ödeme	48
2.2.3.4.4.12. Dış Ticaret Mevzuatı.....	49
2.2.3.4.4.13. Dış Ticaret Muhasebesi.....	49
2.2.3.4.4.14. Banka İşlemleri	50
2.2.3.4.4.15. Sermaye Piyasası	50
2.2.3.4.4.16. Finansal Yatırım.....	51
2.2.3.4.4.17. Sermaye Piyasası Kayıtları	51
2.2.3.4.4.18. Çalışma Hayatı.....	52
2.2.3.4.4.19. İşletmelerde Beceri Eğitimi	52
2.2.3.4.5. Seçmeli Dersler	52
2.2.3.5. İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ALAN ARAŞTIRMASI	55-84
3.1. Genel Açıklama	55
3.2. Araştırmanın Amacı.....	56
3.3. Literatür Taraması.....	58
3.3.1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Niteliğiyle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar.....	58
3.3.2. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Beklentilere Uygunluğuyla İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar	60
3.3.3. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) ile İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar	61
3.4. Araştırmanın Metodolojisi.....	62

3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Ön Çalışması	62
3.4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi	63
3.5. Araştırmanın Sonuçları ve Sonuçların Değerlendirilmesi	64
3.5.1. Anket Sonuçlarının Soru Grupları İtibarıyla Değerlendirilmesi	66
3.5.1.1. Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Sonuçlar	66
3.5.1.2. Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Sonuçlar	68
3.5.1.3. İşletmelerde Beceri Eğitiminin Mevcut Durumuyla İlgili Sonuçlar	71
3.5.1.4. İşletmelerde Beceri Eğitimiyle İlgili Değişiklik Önerilerine İlişkin Sonuçlar	74
3.5.1.5. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar	76
3.5.2. Anket Sorularına Verilen Cevapların Farklılık Analizi	80
3.5.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan T Testi Sonuçları	81
3.5.2.2. Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi	82
3.5.2.3. Yaş Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi	83
SONUÇ VE ÖNERİLER	85
YARARLANILAN KAYNAKLAR	90
EKLER	96
ÖZGEÇMİŞ	101

ÖZET

Günümüzün rekabet ortamında işletmelerin sayısı hızla artmakta, bu artış her mesleği ve meslek mensubunu bu değişim ve gelişime ayak uydurma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu değişim ve gelişim muhasebecilik mesleğinde de kendini hissettirmektedir.

Muhasebe alanındaki eğitimin ortaöğretim düzeyinde verildiği kurumlar Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, eski adıyla Ticaret Meslek Liseleridir. Muhasebecilik mesleğinde ihtiyaç duyulan kalifiye eleman ihtiyacının karşılanması için gerekli öğretim sürecinin ilk aşaması bu kurumlarda ortaöğretim düzeyinde verilen muhasebe eğitimidir.

Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin teorik ve pratik açıdan yeterliliği, öğretim faaliyetlerinin sektördeki ve mevzuattaki değişiklik ve yeniliklere göre güncelliği, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim programlarının kendisinden beklenen fonksiyonu ne ölçüde yerine getirebildiği tespit edilerek ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda mesleki ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimiyle öğrencilerin muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere sahip olamadığı, bu okullardaki mevcut muhasebe eğitimiyle bireylerin muhasebecilik mesleğini icra edemeyeceği, ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması ve uygulamalı eğitime daha fazla ağırlık verilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe eğitimi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Muhasebe Meslek Mensubu.

ABSTRACT

In today's competitive environment, the number of businesses is growing rapidly, and this increase makes each profession and the members of the profession face the difficulties of keeping pace with this innovation and development. These innovations and developments are felt in the profession of accounting.

The institutions in which education on accounting field is supplied at secondary level are “Vocational and Technical Anatolian High Schools”, or with their former title” Vocational Trading High Schools”. The first stage of the necessary education process to meet the need for skilled personnel in the accounting profession is the accounting education given at the secondary level in these institutions.

In this study, the adequacy of the accounting education provided in Vocational and Technical Anatolian High Schools from the theoretical and practical aspects, the up-to-dateness of the training activities according to the changes and innovations in the sector and the legislation, and to the what extent the training programmes in the Vocational and Technical Anatolian High Schools fulfill the function expected have been determined and suggestions for solutions to the problems found have been given. According to the study, the results that students cannot acquire the qualifications required by the accounting profession by the accounting training given in vocational secondary institutions, that the individuals will not be able to perform the accounting profession with the current accounting education in these schools, and that the accounting education in secondary schools should be restructured and the practical education should be given more emphasis have emerged.

Keywords: Accounting education, Vocational and Technical High School, the Professional Accountants.

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki ve Teknik Eğitim İstatistikleri	12
2	Muhasebe Eğitiminin Amaçları.....	23
3	Muhasebe ve Finansman Alanı Anadolu Meslek Programı Haftalık Ders Çizelgesi.....	35
4	Mesleki Matematik Dersi Modülleri ve Süreleri	37
5	Muhasebe ve Finansman Alanında Başarı Zorunluluğu Olan Dersler	38
6	Mesleki Gelişim Dersi Modülleri	39
7	Muhasebe 1 Dersi Modülleri	40
8	Bilgisayarda Klavye Kullanımı Dersi Modülleri.....	41
9	Bilgisayarda Ofis Programları Dersi Modülleri	42
10	Muhasebe 2 Dersi Modülleri	43
11	Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Modülleri.....	43
12	Girişimcilik ve İşletme Yönetimi Dersi Modülleri.....	44
13	Şirketler Muhasebesi Dersi Modülleri.....	44
14	Maliyet Muhasebesi Dersi Modülleri	45
15	İnşaat Muhasebesi Dersi Modülleri	45
16	Mesleki Matematik Dersi Modülleri	46
17	Maliye Dersi Modülleri	46
18	Mesleki Yabancı Dil Dersi Modülleri	47
19	Dış Ticaret İşlemleri Dersi Modülleri	48
20	Dış Ticarete Teslim ve Ödeme Dersi Modülleri	48
21	Dış Ticaret Mevzuatı Dersi Modülleri.....	49
22	Dış Ticaret Muhasebesi Dersi Modülleri.....	49
23	Banka İşlemleri Dersi Modülleri	50
24	Sermaye Piyasası Dersi Modülleri	50
25	Finansal Yatırım Dersi Modülleri.....	51
26	Sermaye Piyasası Kayıtları Dersi Modülleri	51
27	Çalışma Hayatı Dersi Modülleri.....	52

28	Meslek Mensuplarının Genel Özellikleri.....	64
29	Alfa Katsayısının Güvenilirliği	65
30	Meslek Mensuplarının İllere Göre Dağılımı	65
31	Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Görüşleri	66
32	Meslek Mensuplarının Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Görüşleri	68
33	Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri	71
34	İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Reform Önerilerine İlişkin Meslek Mensuplarının Görüşleri.....	74
35	Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Meslek Mensuplarının Görüşleri	76
36	Araştırmada Bay ve Bayanların Farklı Görüş Bildirdikleri Sorular	81
37	Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular	82
38	Yaş Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Öğrencinin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci	13
2	Ortaöğretim Mesleki Eğitim Süreci.....	14

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Grafik Nr.</u>	<u>Grafik Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Meslek Liselerindeki Muhasebe Öğretimi ve Müfredatının Yeterliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar	67
2	Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar	70
3	İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarının Verimliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar	73
4	İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Değişiklik Önerilerine Verilen Cevaplar.....	75
5	Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Değişiklik Önerilerine Verilen Cevaplar	78

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DGS	: Dikey Geçiş Sınavı
HBÖGM	: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
METK	: Milli Eğitim Temel Kanunu
MFÇÖP	: Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
TESMER	: Temel Eğitim ve Staj Merkezi
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMTESB	: Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odası
YMM	: Yeminli Mali Müşavir
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

GİRİŞ

Mesleki eğitim, bireyin iş hayatındaki belirli bir mesleği fiilen icra etmesini ve mesleğinin her kademesinde yetişmiş kalifiye meslek elemanı olarak yer alabmesini mümkün kılan eğitimidir.

Mesleki eğitim, insanlara belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve kabiliyetleri kazandırmasının yanında onların yeteneklerini çeşitli açılardan geliştirmekte, bireye eğitimi verilen meslekle ilişkili olarak iş ve toplum hayatında belirli bir statü de sağlamaktadır. Bunun sebebi bireylerin toplumdaki yerlerinin sahip oldukları meslekle doğrudan ilişkili olarak değerlendirilmesidir.

Mesleki eğitimin temel alanlarından birisi de değişen rekabet koşulları, piyasa şartları ve vergi politikalarıyla birlikte önemi her geçen gün artmakta olan muhasebe meslek eğitimidir.

Muhasebe eğitiminin ilk aşaması, ortaöğretim düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından verilmektedir.

Ortaöğretim düzeyindeki örgün muhasebe eğitimi Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (Ticaret Meslek Liseleri) ve Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmektedir. Bu okullarda, başta muhasebe olmak üzere sektörün finansman, büro yönetimi, pazarlama, bankacılık ve sigortacılık, bilgisayar alanlarında çalışacak; iletişim teknolojilerini verimli şekilde kullanabilen, girişimcilik altyapısına sahip, kendi başına sektörde iş yapabilecek vasıflara sahip insan gücü yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı mesleki ve teknik eğitim kurumlarında 2006 yılından itibaren Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP) kapsamında yeniden yapılandırmaya gidilmiş ve modüler eğitime geçilmiştir.

Her mesleki alanda okutulacak dersler ve bu derslerin muhtevası MEGEP kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Okutulacak derslerin kapsayacağı konular ve üniteler MEGEP kapsamında oluşturulan ders modülleri üzerinden takip edilmektedir. Bu şekilde tüm Türkiye’de aynı alanlarda aynı dersler okutulmakta, derslerin içeriği ve işlenişi konusunda da uygulama birliği sağlanmaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde (Ticaret Meslek Liseleri) Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan üç meslek dalı olan; Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ile Finans ve Borsa Hizmetleri alanında eğitim verilmektedir.

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen eğitimle birlikte çeşitli sektörlere ara eleman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi ilgili okullarda verilen eğitimle doğrudan ilişkilidir.

Bu çalışmada muhasebe alanında eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitimle muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere ne ölçüde sahip olduğunu ve ilgili sektörün taleplerine ne kadar cevap verebildiği tespit edilerek muhasebe eğitim programlarının geliştirilmesinde ilgililere yol gösterici bilgilere yer vermeye çalışılmıştır.

Yukarıda belirtilen gayelerle hazırlanan bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mesleki eğitim ve muhasebe eğitimi ile ilgili temel bilgiler ortaya koyularak, mesleki eğitim ve muhasebe eğitiminin önemi, amaçları, mesleki eğitim ve muhasebe eğitiminin tarihsel gelişimi ve bugünkü durumu hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde günümüz muhasebe eğitiminin ortaöğretim düzeyinde verildiği Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu okullardaki muhasebe öğretim programları, teorik müfredat ve pratik uygulama yönleriyle ele alınmış ve muhasebe eğitiminin durumu detaylı şekilde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin mevcut durumunu ortaya koymak, bu eğitimin muhasebecilik mesleğine uygunluğunu ve yeterliliğini tespit etmek, tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MESLEKİ EĞİTİM VE MUHASEBE EĞİTİMİ

1.1. Mesleki Eğitimin Tanımı ve Açıklaması

Modern toplumlarda bireylerin hayatlarını sürdürebilmeleri ve maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için belirli bir mesleğe ihtiyaçları vardır. Meslek sahibi olmak ayrıca toplumsal statünün de temel belirleyicileri arasındadır.

Meslek; belirli düzeyde kabiliyet, tecrübe, teorik-pratik-teknik bilgi, eğitim ve diploma gerektiren, niteliği toplumdan topluma değişmekle beraber yüksek statü, prestij ve gelir kazandıran iştir (Seyyar, 2007: 654).

Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1994: 12).

Meslekî eğitim ise ; “Ferdin iş hayatındaki belirli bir meslek alanında üretici olarak herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitim” şeklinde tanımlanabilir (Ünsür, 1998: 23).

Meslek sahibi olmak için uzun süreli, kapsamlı, iyi organize edilmiş, mesleki becerileri yeterli düzeyde kazandıran geniş perspektifli bir mesleki eğitim süreci gerekmektedir. Mesleki eğitim süreci bireyleri belli bir mesleğe hazırlamanın yanı sıra kişilerin üretime ve ülkede ortaya konulan toplam katma değere olan katkısını artırarak verimliliği artırmaktadır. Yetişmiş insan gücü olmadan ekonomik kalkınma ve toplumsal refahın elde edilmesi mümkün değildir. Çok zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip Afrika ülkelerinin geri kalma nedenleri incelendiğinde bunun sebeplerinden birinin de yetişmiş insan kaynaklarının yeterli olmaması dikkat çekmektedir. Buna karşın gelişmiş

Ülkelerin iktisadi kalkınmalarının altındaki temeller incelendiğinde birçok unsurun yanı sıra eğitilmiş kalifiye insan gücünün de belirleyici olduğu görülmektedir.

Ekonomik açıdan gelişmiş ülkeler incelendiğinde bunların doğal kaynaklar bakımından zengin ülkeler değil, üretim için gerekli olan işgücünü yani emeği en verimli şekilde kullanan ülkeler olduğu görülmektedir. Ülkelerin gelişmesinde en fazla ihtiyaç duyulan unsur yetişmiş, kalifiye insan gücüdür. Ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi ve sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi eğitim sisteminin en önemli görevleri arasında yer almaktadır.

İş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün ekonomiye kazandırılması ve iş gücünün daha verimli hale getirilmesi için bireylerin eğitim sürecinden geçirilmeleri zorunlu hale gelmiştir. Özellikle sanayinin ve iş piyasasının ihtiyaı olan nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan mesleki eğitimin önemi büyüktür (elenk ve Çamtosun, 2009: 160).

Eğitim süreciyle bireyin davranışlarında istenilen şekilde değişiklik elde edilmesi amaçlanmaktadır. Mesleki eğitim faaliyetlerinde bireye belli bir meslekle ilgili bilgi ve becerilerin maksimum seviyede öğretilmesi ve uygulanması esastır.

Mesleki eğitim günümüzde ülkelerin rekabette üstünlük sağlaması, etkin ve verimli bir üretim sürecinin gerçekleşmesi açısından önemlidir. Ancak bu süreci şekillendirirken eğitimin iş dünyasının gereksinimleri dikkate alınarak yapılandırılması gerekmektedir (şengel, 2011: 169).

Mesleki eğitim, insanların iş hayatında bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve işle ilgili kabiliyetleri kazandığı ve bireyin yeteneklerini çeşitli açılardan geliştiren eğitimidir. Mesleki eğitim faaliyetleriyle bireye belli bir meslek dalıyla ilgili teorik ve daha yoğun olarak uygulamalı eğitim verilmekte, bireyler o meslekle ilgili bilgi edinmekte, uygulama yaparak el becerisi yani psikomotor yeterlikleri kazanmaktadır. Mesleki eğitim denilince ilk olarak akla usta-ıracak ilişkisiyle şekillenen eğitim faaliyetleri gelse de günümüzün modern mesleki eğitim anlayışında bireylerin meslekle ilgili gerekli olan bilgi birikimiyle donatılması, mesleğin uygulanmasıyla ilgili becerilerin kazandırılması ve ilgili meslek

dalıyla ilgili gerekli belgeler verilerek sertifikasyon programlarının uygulanması da amaçlanmaktadır.

Türkiye’de mesleki eğitim faaliyetlerinin tarihi gelişimi izlendiğinde mesleki eğitimin Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet dönemi olarak iki farklı dönemde ele alındığını görmekteyiz.

Cumhuriyet öncesinde mesleki eğitimin büyük bölümü Ahilik Teşkilatı tarafından yapılmıştır. Ahilik Teşkilatında; mesleğe giriş, meslekî yeterliğin kontrolü, kalfalık ve ustalığa yükselişin esasları, bir sistem bütünlüğü içerisinde yürütülmüştür. Osmanlılarda bu kurumlar; esnaf ve sanatkârları disipline ederek, toplumda iş ve ticaret ahlâkını korumakla birlikte, usta yetiştirilmesi ve yetiştirilenlerin istihdamını sağlamıştır (Bay, 2010: 20).

Çıraklık sisteminin, imparatorluğun zayıflaması ve çöküşüyle etkinliğini yitirmeye başlaması ile çeşitli çıraklık okulları ve merkezler açılmıştır. Daha sonra değişik isimlerle varlıklarını sürdüren çıraklık okulları Cumhuriyet Döneminde 1935 yılından itibaren bütünüyle Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir (Yazman, 1994: 14).

Türk mesleki ve teknik eğitiminin tarihsel gelişimi ve dolayısıyla sistemin yeniden yapılanması 1) Başlangıç, 2) Kuruluş, 3) Ülke çapında yaygınlaşma, 4)Ulusal nitelik kazanma evrelerinden geçmiştir. Yapılan araştırmalar, mesleki ve teknik eğitimin bugünkü yapı ve işleyişinin çağdaş düzeyde bilimsel ve profesyonel açıdan yeniden incelenmesi ve yapılanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Gerçekten de erken Cumhuriyet Dönemi, mesleki ve teknik eğitimde iyi bir yapılanma ve gelişimi temsil etmekle beraber, 1960'lardan sonraki yaklaşık 40 yıllık dönemde bu alanda çözümü gerektiren sorunların bulunduğu ve daha olumlu bir yönde gelişimin gerekli olduğu dikkati çekmektedir (Alkan, 1999: 225-228).

2000’li yıllardan sonra Avrupa Birliği müzakerelerinin başlamasıyla birlikte her alanda olduğu gibi mesleki eğitim alanında da bir takım düzenlemelere gidilmiştir.

2006 yılında MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi) hayata geçirilmiş ve mesleki ortaöğretim kurumlarında modüler mesleki eğitime geçilmiştir.

2011 yılında yayımlanan 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığı'nda mesleki ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu altı birim, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) adı altında birleştirilmiştir. Yaygın mesleki eğitim ile açık öğretim kurumları da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM) bünyesinde toplanmıştır.

1.2. Mesleki Eğitimin Amaçları

Mesleki eğitimin temel amacı ülkedeki işgücüne mesleki alanlarda ihtiyaç duyulan yeterliliklerin kazandırılması ve kalifiye eleman yetiştirilmesidir.

Eğitimin önemli bir boyutu olan mesleki ve teknik eğitimin çok farklı alanları ve karışık bir yapısı vardır. Mesleki eğitimin en önemli hedefi iş dünyasına eğitilmiş personel yetiştirmektir. İstihdam edilecek iş gücünde aranan nitelikler ise farklılık arz etmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü mesleki eğitimin misyonunu, “Sosyal ve ekonomik sektörlerin işgücü taleplerini mesleki ve teknik eğitim ile karşılamak, isteyenleri meslek sahibi yapmak, ulusal ve uluslararası standartlara uygun mesleki yeterliliğe sahip iş gücü yetiştirmek, mesleği değerli kılmak için strateji ve politikalar geliştirmek ve uygulamak” şeklinde tarif etmektedir (Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü [MTEGM], 2012).

Bir başka açıdan mesleki eğitimin amacı, bireyleri bir mesleğe hazırlamak, bir meslek sahibi olanların mesleklerinde gelişmelerine ve yeni mesleklere uyum sağlamalarına katkı sunmak, ayrıca bireylerin günlük yaşamlarında ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun eğitimlerle meslekleriyle ilgili sertifika ve belge sahibi olmalarını sağlamak şeklinde ifade edilebilir.

Mesleki eğitimde esas olan, bireye mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmanın yanı sıra o meslekle ilgili olarak zihinsel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden de gelişiminin sağlanmasıdır (Karaağaçlı, 2002: 113).

Akgünler (2007)'e göre mesleki ve teknik eğitimin amaçlarından bir diğeri de, bireylere bilişsel ve duyuşsal davranışlarla beraber, psikomotor davranışlar da kazandırmaktır. Mesleki ve teknik eğitimdeki bir birey, teorik olarak üzerinde çalıştığı konuyu, uygulamalı olarak atölye ortamında öğretmeninden öğrenerek uygulamaktadır. Böylece birey, üzerinde çalıştığı konuyu daha iyi öğrenmekte ve ilerideki iş hayatı için gerekli deneyimi kazanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim, öğrencileri iyi bir insan ve vatandaş olarak yetiştirmek ve bireylere esnek bir yapı içinde ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda ortak bir genel kültür vererek onları bir üst öğrenime veya iş hayatına hazırlamayı da amaçlamaktadır.

Mesleki eğitim faaliyetleri bireylere belli bir meslekle ilgili yeterlilik kazandırarak eğitimi verilen meslekle ilişkili olarak iş ve toplum hayatında belli bir statü de sağlamaktadır. Bunun sebebi bireylerin toplumdaki yerlerinin sahip oldukları meslekle doğrudan ilişkili olarak değerlendirilmesidir.

Mesleki eğitim faaliyetleri, günümüz dünyasındaki rekabetçi ortamda ülkelerin en önemli zenginliklerinden biri olan genç nüfusun ülke ekonomisine katkı sağlayacak şekilde yetiştirilmesi ve kendi mesleğiyle ilgili mümkün olan maksimum faydayı sağlayacak şekilde yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Ülkelerin beşeri sermayesi olan genç nüfusun tamamının hayata tutunması ve bir meslek sahibi olması sadece akademik eğitimle mümkün olmamaktadır. Gelişmiş ekonomiler incelendiğinde ortaöğretim çağındaki nüfusun çoğunluğunun mesleki eğitime devam ettiği, akademik eğitimin Türkiye'ye göre çok daha az bir oranda olduğu görülmektedir.

Mesleki eğitim faaliyetleriyle akademik eğitim alanında başarısız olan öğrencilerin topluma ve hayata kazandırılması da sağlanmaktadır. Kabiliyetine uygun meslekle ilgili

mesleki eğitim alanına bilinçli şekilde yönlendirilmiş ve iyi bir mesleki eğitim almış birey, hem ekonomiye katkı sağlamakta hem de hayata tutunarak sokakta gerçekleşen kriminal suçlardan uzaklaşmış olmaktadır. Bu düşünceden yola çıkılarak; Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Türk milli eğitiminin amaçlarından birisi de, “Türk Milletinin bütün fertlerini, ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.” şeklinde belirlenmiştir (Milli Eğitim Temel Kanunu [METK], 1973: madde 3).

1.3. Dünya’da ve Türkiye’de Mesleki Eğitimin Yapısı

1.3.1. ABD’de Mesleki Eğitim

Amerika Birleşik Devletleri’nde mesleki eğitim esnek bir yapıya sahiptir. Mesleki eğitim liseden sonra iki yıldır ve yüksekokulların bünyesinde yer alır. Bununla birlikte lisenin 11. ve 12.sınıflarında mesleki eğitime yönelmek isteyen öğrencilere bazı özel amaçlı liseler ve büyük meslekî teknik okullar ortaöğretim düzeyinde teknik programlar uygularlar. Bu öğrencilere diplomanın yanı sıra, mesleki yeterlik belgesi de düzenlenmektedir (Ültanır, 2000’den aktaran Güçlü ve Bayrakçı, 2004: 55).

ABD’de 1. sınıftan 12. sınıfa kadar eğitim finansmanını kamu sağlamaktadır. Eğitim sistemine 6 yaşında giren bir öğrenci 18 yaşında mezun olmaktadır. Ancak mesleki eğitim lise eğitimine kadar (9-12. sınıflar) başlamamaktadır. Eyaletlerdeki eğitim sistemine bağlı olarak, öğrenciler ortaöğretim düzeyinde meslek eğitimi almak için birkaç seçeneğe sahiptir. Bu 9, 10, 11, hatta bazen yalnızca 12. sınıfta olabilmektedir. Bu programlar genellikle öğrencileri şu seçeneklerden birine hazırlamaktadır (McQuay, 2001’den aktaran Uçar ve Özerbaş, 2013: 244):

- 1) Meslek yüksekokullarına devam etmek,
- 2) Diğer yükseköğretim kurumları ve çıraklık eğitimine gitmek

Amerika’da mesleki ve teknik eğitimin süresi liseden sonra iki yıldır ve paralıdır. Mesleki eğitimin başlıca amacı, öğrencilerin belli iş ya da mesleki alanda bilgi ve becerisini artırmaktır. Mesleki eğitim çerçevesinde kişiye iş bulabilmek için nitelik kazandırmak veya mevcut işiyle ilgili becerisini geliştirmek amacıyla yükseköğretim ve yetişkinler eğitimi düzeyinde 400’den fazla eğitim programı uygulanmaktadır. Genellikle teknik eğitimde en az yeterliğe sahip olabilmek için iki yıllık yükseköğretim programlarına devam etmek mecburiyeti bulunmaktadır. Öğrenci bu iki yıllık ön lisans seviyesinde teknik eğitimi bitirebilir ve dört yıllık bir yükseköğretim kurumuna geçebilir. Çünkü teknik öğretim programları uygulayan kurumlar arasında yatay geçiş olanağı bulunmaktadır (Harmancı, 2007’den aktaran Baş, 2013: 73).

1.3.2. Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Eğitim

Avrupa Birliği ülkelerinde meslekî ve teknik eğitim sistemlerinde belirgin farklar olsa da bu ülkeler sistemlerini yenilemeye yönelik olarak reformlar yapmakta, ortak ilkeler üzerinde birbirlerine yakınlaşmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, sanayi sistemleri ve üretim süreçlerine katılma düzeyleri meslekî eğitim anlayışlarındaki bazı farkların oluşmasında etkiye sahiptir. Bu farklılaşmaya rağmen Avrupa ülkelerinde meslekî teknik eğitimde belirli ilkelerde birleşme vardır. Bu ilkeler şunlardır (Aykaç, 2002: 33):

1. Meslekî eğitimin geliştirilmesinde bireyin ihtiyacı ile iş imkânları arasında bir denge kurulmasına özen gösterilmeye çalışılmaktadır.
2. Meslekî eğitimin tek başına sanayinin sorunlarını çözemeyeceği görüşünden hareketle iş imkânları ile eğitim ve sosyal politikaların birbirleri ile iç içe girmiş olduğu kabul edilerek sorunların çözümünde bütüncül bir yaklaşım gösterilmektedir.
3. Meslekî ve teknik eğitimin değişen teknolojiye ve örgütsel yapıya uyum sağlayabilmesi için; genel eğitimden meslekî eğitime geçişin düzenlenmesi gerektiği ve öğrenciye programlara ilişkin olarak daha önce vermiş olduğu

kararları yeniden gözden geçirme olanağının tanınması yaygın olarak kabul edilmekte; bu yönde dikey ve yatay geçişlerin sağlanması amaçlanmaktadır.

4. Meslekî ve teknik eğitimde sosyal tarafların programa katılması yönünde uygulamalar vardır.
5. AB ülkelerinde zorunlu eğitim uygulamasının 9 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.
6. Orta öğretimde geleneksel ve meslekî ve genel eğitim ayırımı yerine çok amaçlı okullar geliştirilmeye çalışılmaktadır.
7. Zorunlu eğitimden sonra meslekî yönlendirme çalışmalarına ağırlık verilmektedir.
8. Eğitim ile iş hayatı arasında iş birliği çalışmalarına ağırlık verilmekte, karar sürecine programın geliştirilmesi, uygulama, sınav ve sertifikaların düzenlenmesine katılım sağlanmaya çalışılmaktadır.
9. Finansman bütün ülkelerde devlet tarafından karşılanmasına rağmen, işletmelerde uygulanan programlara ve meslekî teknik eğitimin finansmanına sosyal tarafların katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır.
10. Bugün Avrupa Birliği ülkelerinin Almanya'da uygulanan, uygulama ve teorinin birlikte yer aldığı ve büyük çoğunluğu işletmelerde geçen uygulama eğitimi yönünde çalışmalar vardır.

1.3.3. Kanada'da Mesleki Eğitim

Kanada'da kurumsallaşmış mesleki eğitimin ağırlık noktası, kolejlerde yapılan kamuya ait mesleki eğitimde yer almaktadır. Toplum kolejleri bölgesel olarak yerleşmiş endüstri gereksinimlerine göre eğitim sunmaktadırlar. Devlet tarafından desteklenen mesleki eğitim programları ve faaliyetleri, özel sektör ile birlikte çalışılarak düzenlenmektedir (Ültanır, 2000'den aktaran: Yazıcı, 2009: 71-72).

Kanada'da üniversiteye kabul için herhangi bir sınav yoktur. Her üniversite kendi kabul şartlarını belirler ve her başvuruyu ayrı değerlendirir. Mesleki eğitim, çok yıllık bir programa ya da bir beceri veya ticaret alanında öğrenciyi doğrudan bu beceri veya ticarete bağlı olan kariyer ya da programa yönlendirmek için, uzmanlık eğitimi sağlayan bir dizi kursa denk gelir. Liselerde, devlet kolej ve enstitülerinde lise sonrası eğitim seviyesinde,

özelde kar amaçlı kolejlerde ve işyerlerinde çıraklık programları vasıtasıyla sunulur. Lise seviyesinde mesleki programlar ayrı, kalifiye okullarda veya hem akademik hem de mesleki akış sunan okullarda seçmeli programlar olarak sunulabilir. Lisedeki okul programları öğrenciyi işgücü, bir lise sonrası program veya bir çıraklık için hazırlar. Özel kolejlerin ruhsatları bölgesel hükümetler tarafından verilebilir ya da bunlar lisanssız olarak çalışabilir. Bunlar bir miktar devlet finansmanı alabilir fakat daha büyük çapta okul ücretleri vasıtasıyla fonlanır ve iş, sağlık bilimleri, insani hizmetler, uygulamalı sanatlar, bilişim teknolojisi, elektronik, hizmet ve ticaret gibi alanlarda programlar sunar. Bazı özel kariyer kolejlerinin daha kısa süreli programlar sunmalarına rağmen, bu programlar genelde bir veya iki yıllık eğitim gerektirir. Bazı yönetim birimlerine artan sayıda gencin katılmasıyla, Kanada'daki çıraklık programları genel olarak yetişkinlere yönelik olarak düzenlenmiştir. İlgili endüstri işyerlerinde verilen stajdan sorumludur ve eğitim kurumu teorik bileşenleri sağlar (Yazıcı, 2009: 72).

1.3.4. Türkiye'de Mesleki Eğitim

1.3.4.1. Türkiye'de Mesleki Eğitimin Genel Yapısı

Türkiye'de her türlü mesleki eğitim faaliyetinin temelini oluşturan kanun 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'dur. İlk olarak 05.06.1986 tarihinde kabul edilen kanun, mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi, mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin; planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularına esas teşkil etmektedir.

Türkiye'de mesleki eğitim faaliyetleri örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde yürütülmektedir. Örgün mesleki eğitim Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmektedir. Yaygın mesleki eğitim ise Mesleki Eğitim Merkezleri ve Mesleki Açık Öğretim Liselerinde verilmektedir.

Tablo 1: 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı Mesleki ve Teknik Eğitim İstatistikleri

Eğitim Kademesi	Okul-Kurum	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Meslekî ve teknik ortaöğretim toplamı	4.090	2.082.935	1.174.953	907.982	145.141	75.551	69.590	67.943
Meslekî ve Teknik Lise (Resmi)	3.671	1.781.910	997.595	784.315	136.537	72.191	64.346	60.617
Meslekî ve teknik lise (Özel)	419	99.217	50.714	48.503	8.604	3.360	5.244	7.326
Mesleki Açıköğretim Lisesi	-	201.808	126.644	75.164	-	-	-	-

Kaynak: <http://sgb.meb.gov.tr>

Türkiye’de 2015-2016 eğitim öğretim yılı itibariyle mesleki eğitimle ilgili öğretmen, öğrenci ve derslik sayıları Tablo 1’de görüldüğü gibidir.

Yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya herhangi bir eğitim kademesini bitirmiş vatandaşları, genel veya mesleki ve teknik eğitim alanlarında eğitmek amacıyla örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenen eğitimidir. Yaygın eğitim; mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında açılan kurslar, halk eğitimi, çıraklık eğitimi, uzaktan eğitim ve işletmelerde gerçekleştirilen teorik ve/veya uygulamalı kurslar veya hizmet içi eğitim şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitimi, ilköğretimi (ilkokul ve ortaokul), ortaöğretimi ve yükseköğretimi kapsamaktadır (Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi [TMTESB], 2014: 6).

Avrupa ülkelerinde özellikle ortaöğretimde, meslek liselerinin oranının genel liselere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim alanında mevcut kanun ve yönetmelikler çerçevesinde yapılan eğitim öğretim

faaliyetlerinden istenilen verim henüz elde edilememiştir. Bu nedenle meslek liselerinin eğitim sistemi içindeki payı istenilen seviyeye ulaşamamıştır.

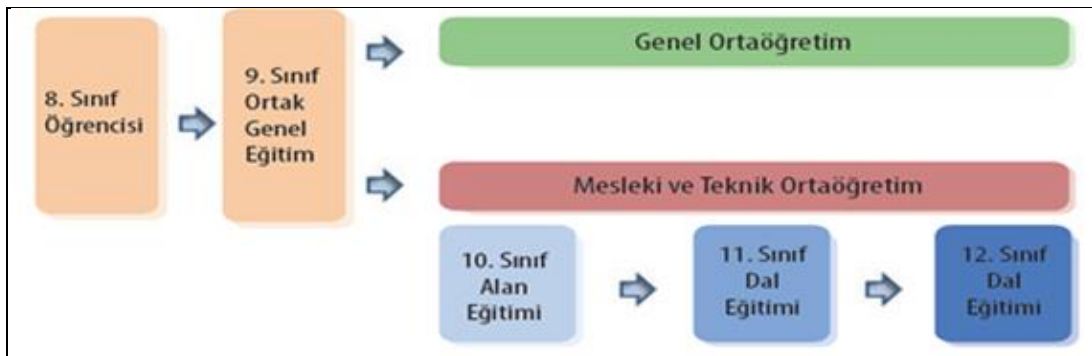
Türkiye’de eğitim sistemi; okulöncesi, ilköğretim (ilkokul ve ortaokul), ortaöğretim ve yükseköğretim olarak temelde beş kademededen oluşmaktadır.

Okulöncesi ile yükseköğretim kademeleri zorunlu olmayıp on iki yıllık zorunlu kademeli eğitim; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul (1, 2, 3 ve 4. sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9, 10, 11 ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir.

Türkiye’de mesleki eğitim, ortaöğretim yani lise düzeyinde başlamaktadır. İlkokulu tamamlayan öğrenciler ortaokula devam ederler. 2013-2014 Eğitim öğretim yılında başlayan uygulamaya göre ikinci kademe öğrenciler 6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanları ile 8. sınıfta yapılan ve altı temel dersi içeren Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavının ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı doğrultusunda ortaöğretime devam etmektedirler.

Türkiye’de mesleki eğitimle ilgili yönlendirme süreci Şekil 1’de özetlenmiştir:

Şekil 1: Öğrencinin Yönelimi ve Mesleki Eğitim Süreci

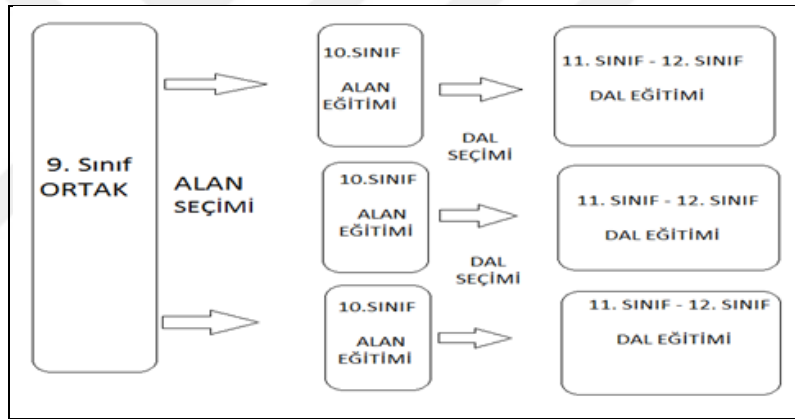
Kaynak: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2014: 9

1.3.4.1.1. Ortaöğretim Kurumlarında Mesleki Eğitim

Örgün mesleki ve teknik eğitimde 9. sınıf ortaktır. 9. sınıfı bitiren öğrenciler 10. sınıfa başlamadan önce alan tercihi yaparlar. Meslek lisesi ve teknik liselerin 10. sınıf öğrencileri 10. sınıfın bitiminde seçtikleri meslek alanının alt dallarından birini seçerler. 11. ve 12. sınıfta seçtikleri mesleki dalda eğitim almaya devam eder ve bu daldan mezun olarak diploma alırlar.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim süreci Şekil 2’de görüldüğü gibi gerçekleşmektedir:

Şekil 2: Ortaöğretim Mesleki Eğitim Süreci

Kaynak: Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2014

9. sınıf sonunda öğrenciler başarı puanlarına göre;

- Anadolu Meslek Programları ve
- Anadolu Teknik Programları içerisindeki alanlara ayrılırlar.

Anadolu Meslek Programı: Bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri de yer almaktadır.

Anadolu Teknik Programı: Bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Bu programı bitirenler mesleki eğitimin yanı sıra akademik olarak eğitim hayatına devam edebilmek için gerekli altyapıyı da almaktadırlar.

Mili Eğitim Bakanlığı'na bağlı mesleki ve teknik eğitim kurumlarında okutulacak ders müfredatı MEGEP kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Her mesleki alanda okutulacak dersler ve bu derslerin muhtevası MEGEP kapsamında tespit edilmektedir. Okutulacak derslerin kapsayacağı konular ve üniteler MEGEP kapsamında oluşturulan ders modülleri üzerinden takip edilmektedir. Bu şekilde tüm Türkiye'de aynı alanlarda aynı dersler okutulmakta, derslerin içeriği ve işlenişi konusunda da uygulama birliği sağlanmaktadır.

MEGEP bünyesinde 52 mesleki alanda 204 mesleki dalda okutulacak derslerle ilgili çerçeve programlar hazırlanarak alanlarda hangi derslerin kaç saat okutulacağı belirlenmektedir. Aynı zamanda bu mesleki alanlarda okutulacak derslere ait eğitim modülleri de MEGEP kapsamında www.megep.meb.gov.tr adresi üzerinden online olarak öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulmaktadır.

Meslek liselerinde ilk üç yıl, öğrencilerin seçtikleri alan ve dallarıyla ilgili gerekli altyapıyı oluşturmak için teorik dersler yoğun şekilde verilmektedir. Ayrıca sınıf ve atölye ortamında kısmen uygulama imkânı bulunan dersler de verilmektedir. Öğrenciler, lisenin son yılı olan 12. sınıfta ise seçtikleri meslek dalıyla ilgili okul ortamında aldıkları teorik düzeydeki eğitimi, sektörlerinde faaliyet gösteren işyerlerinde fiilen, "İşletmelerde Beceri Eğitimi" adı altında uygulama imkânı bulmaktadırlar.

2015-2016 eğitim ve öğretim yılında 608.193 öğrenci Mesleki ve Teknik Liselere kayıt yaptırmıştır (MEB İstatistikleri, 2014: 28).

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını bitiren öğrencilere mezun oldukları alanda meslekleriyle ilgili "İşyeri Açma Belgesi" verilmektedir. Böylece bu okulları bitiren öğrenciler, kanunen ayrıca bir eğitim ya da sertifika/belge gerektirmeyen iş alanlarında kendilerine ait işyerleri açabilmekte ve iş hayatına müteşebbis sıfatıyla girebilmektedirler.

Son yıllarda mesleki ve teknik eğitimin ortaöğretim içindeki oranının artırılması ve niteliğinin yükseltilmesi gayesiyle meslek lisesi mezunlarına meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş imkânı tanınmaktadır. Ayrıca yükseköğretime girişte adaylar arasında hak mahrumiyetine sebep olan katsayı eşitsizliği de 2011 yılında tamamen giderilerek Meslek lisesi mezunlarının alan dışı tercihlerinde diğer lise mezunları ile yarışabilmesinin önü açılmıştır.

1.3.4.1.2. Ön Lisans Düzeyinde Mesleki Eğitim

Ön lisans düzeyinde mesleki eğitim hizmeti veren meslek yüksekokulları 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile üniversiteler bünyesine alınmış olup hem yörenin özelliğine göre ara insan gücü ihtiyacını karşılamak, hem de yükseköğrenim alma talebindeki öğrenci yoğunluğunu azaltmak üzere Türkiye geneline yayılmıştır.

YÖK 2015 istatistiklerine göre; 2014-2015 öğretim yılı itibariyle devlet ve vakıf olmak üzere toplam 193 üniversitede 922 meslek yüksekokulu faaliyet göstermektedir. Meslek yüksekokullarında 276 profesör, 353 doçent, 972 si yardımcı doçent olmak üzere, öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi gibi diğer personelle birlikte toplam 17.674 öğretim elemanı görev yapmaktadır Meslek yüksekokullarında 2014-2015 öğretim yılı itibariyle 1.062.823 erkek, 950.939 kız olmak üzere toplam 2.013.762 kişi öğrenim görmektedir (<https://istatistik.yok.gov.tr/>).

Meslek yüksekokullarında, buldukları bölgelerde faaliyet alanı bulunan sektörlerin personel ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, çok çeşitli alanlarda iki yıllık ön lisans düzeyinde yükseköğretim hizmeti sunulmaktadır.

1.3.4.1.3. Lisans Düzeyinde Mesleki Eğitim

Türkiye’de mesleki eğitim adı altında yürütülmekte olan eğitim-öğretim faaliyetlerinin büyük bölümü ortaöğretim (lise) ve ön lisans düzeyinde yapılandırılmıştır. Mesleki eğitimle ilgili fakültelerde devam eden üst düzey öğretim faaliyetleri akademik eğitimle bir arada yürütülmektedir. Ortaöğretimde meslek lisesi, ön lisans düzeyinde öğretim hizmeti veren meslek yüksekokulları bulunmakla birlikte lisans düzeyinde mesleki

öğretim bir nevi akademik nitelik de kazanmaktadır. Meslek yüksekokullarından mezun olan öğrenciler Dikey Geçiş Sınavı (DGS)'ye girerek dört yıllık eğitim veren fakültelere geçiş yapabilmektedir. Lisans düzeyindeki mesleki eğitim farklı isimler ve programlar adı altında devam etmektedir.

1.3.4.2. Türkiye'de Mesleki Teknik Eğitimin Temel Sorunları

Son yıllarda Türkiye'de mesleki ve teknik eğitime verilen önem önceki yıllara oranla artmış olsa da gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında istenildiği düzeyde olduğu söylenemez. Mesleki eğitimde gerek öğrencilerin yönlendirilmesi gerekse mesleki eğitimde geçen sürenin en verimli şekilde değerlendirilmesi gibi konularda eksiklik ve aksaklıklar söz konusudur.

Mesleki eğitimle ilgili temel sorunlar genel olarak;

- Mesleki eğitimin toplum açısından yeterince ilgi görmemesi,
- Meslek okullarının gerçek amacı dışındaki nedenlerle tercih edilmesi,
- Meslek okullarındaki eğitim-öğretim faaliyetleri ve donanımla ilgili yetersizlikler,
- Meslek okullarına gelen öğrencilerin yeterli altyapıya sahip olmaması,
- Meslek okullarından mezun olan öğrencilerin iş imkânlarının yetersizliği,
- Meslek okullarıyla sektör arasındaki işbirliğinin yetersiz olması,
- Mesleki eğitimde görevli öğretici personelin pratik iş hayatını ve gelişmeleri yeterince takip etmemesi şeklinde özetlenebilir.

1.4. Muhasebe Eğitimi

1.4.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Açıklaması

Muhasebe teorisinde ve muhasebe uygulamalarındaki değişiklik muhasebe eğitimindeki değişimi de beraberinde getirmiştir. Takas ekonomisinden modern ekonomiye kadar geçen süreçte hem muhasebe alanında hem de muhasebe eğitimi alanındaki değişiklikler paralellik arz etmektedir.

Muhasebenin ürettiği bilgiye ihtiyaç duyan ilgi grupları; yöneticiler, çalışanlar, ortaklar, müşteri ve satıcılar, sendikalar, kredi veren bankalar, sosyal güvenlik kuruluşları, devlet, araştırmacılar, kamuoyu vb. unsurlardan oluşmaktadır. Muhasebeye duyulan ihtiyaç geniş bir yelpazeye yayıldığı için bu bilgiyi üretenlerin; bu geniş kitlenin ihtiyacına uygun, çağdaş, donanımlı ve meslek etiğinden haberdar olarak eğitilmesi gerekmektedir (Soylu, 2014: 11).

Muhasebe, bir örgütün kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanılma biçimini, örgütün işlemleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen değişimleri ve örgütün finansal açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten bir 'bilgi sistemi'dir. Kuruluş şekli ve büyüklüğü ne olursa olsun, işletmelerdeki eylemlerin çoğu bir değer hareketine neden olur. Mali işlemler olarak nitelenebilecek bu işlemler, işletmenin varlık ve kaynak oluşumunda değişme meydana getirir. İşletmede gerçekleşen mali nitelikli işlemlere ilişkin verilerin toplanıp işlenerek işletme ile ilgili kişilerin yararına sunulması gerekir. Bu görevi yerine getiren organizasyona muhasebe denilir (Sevilengül, 2003: 9).

Eğitim bireylerde arzu edilen şekilde davranış değiştirme sürecidir. Muhasebe eğitimi, bireylere muhasebeyle ilgili gerekli olan altyapının kazandırılması ve muhasebe sürecinin her aşamasının kayıt ve takibi için gerekli olan yeterliliklerin kazandırılmasını kapsayan bir dizi eğitim faaliyetini kapsar.

Eğitim, öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin bir sonucudur. Öğretme planlı belli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğretim elemanı ile öğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bu nedenle eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla sonuçlandırılmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Etkin muhasebe eğitiminden söz edebilmek için öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin de geliştirilmesi sağlanmalıdır (Zaif ve Karapınar, 2002: 111).

Muhasebe eğitimi, öğrencinin; işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve

raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda öğrenci yeteneğinin gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanarak geliştirilmesidir (Gökçen, 2007: 43).

Gerek ulusal, gerekse uluslararası düzlemde muhasebe eğitimi ile ilgili her dönem dile getirilen husus “Muhasebe eğitimi nasıl yapılmalıdır?” sorusu olmuştur. Diğer bir ifadeyle muhasebe eğitiminde; “Ne, ne zaman ve nasıl öğretilmeli?”dir. (...) İşletmenin dili olarak ifade edilen muhasebe ve muhasebe eğitimi de bu değişim ve gelişmelerden etkilenmektedir. Dolayısıyla “muhasebe eğitiminde ne öğretileceği” hususu gelişmeler çerçevesinde her zaman yeniden şekillendirilmektedir. “Ne zaman” ile kastedilen, muhasebe eğitiminin okulda mı, yoksa okul sonrası staj döneminde mi veya meslek içi eğitimle mi verilmesi gerektiğidir. Muhasebe eğitimiyle ilgili bazı hususların okul esnasında, bazı hususların ise meslek içi eğitim aşamasında verilmesi gerektiği de bu çerçevede dile getirilmektedir. “Nasıl öğretilecek” sorusuyla vurgulanmak istenen ise öğretim yöntemleri, verilen dersler, dersin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, dersi alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanlarına ait özellikleri kapsamaktadır (Daştan, 2008: 35).

Muhasebe eğitiminin şekli, eğitim sürecinin taşınması gereken özellikler, eğitim öğretim faaliyetlerinin teorik ve pratik olarak nasıl planlanacağı, eğitici personelin taşınması gereken vasıflar gibi konular sürekli olarak farklı yönleriyle ele alınmaktadır.

Değişen ekonomik koşullar, gelişen ekonomiler, bireylerin ve işletmelerin farklılaşan ihtiyaç ve beklentileri, artan rekabetçi koşullar her mesleği etkilediği gibi muhasebecilik mesleğini de etkilemektedir. Muhasebenin ürettiği bilgilerle ilgilenen işletme sahipleri, yöneticiler, çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler ve kreditorler gibi çıkar çevrelerinin beklentileri ve ihtiyaçları da değişen koşullara paralel olarak farklılaşmaktadır.

Muhasebe mesleğine olan beklentilerin değişmesiyle birlikte muhasebe eğitiminin de şekil ve içerik olarak değişmesi kaçınılmazdır. Özellikle ulusal düzeyde TFRS'nin (Türkiye Finansal Raporlama Standartları) muhasebe uygulamalarına aşamalı olarak yansması muhasebe eğitimindeki değişimi de beraberinde getirmektedir.

İletişim araçlarının gelişmesiyle ülkeler arasındaki mesafeler kısalmış, birbirleriyle olan bilgi alışverişi gün geçtikçe artmaya başlamıştır. Bu gelişmelerden işletmeler, işletmeciler ve muhasebe mesleği de payına düşen miktarda etkilenmiştir. Ekonomik yapıların gelişmesi ve değişmesi ile muhasebe mesleğine daha çok görev düştüğü için, bu görevleri yerine getirebilecek nitelikli muhasebe elemanlara duyulan ihtiyaç da artmıştır. Nitelikli işgücü yetiştirme çabaları her meslekte olduğu gibi muhasebe meslek alanında da giderek önem kazanmaktadır. Nitelikli insan yetiştirmede öğretim elemanı, öğrenci ve öğrenme ortamı unsurlarının da önemli bir payı vardır (Çevik ve Ertaş, 2001: 30).

1.4.2. Muhasebe Eğitiminin Amaçları

Muhasebenin amaçlarıyla muhasebe eğitiminin amaçları arasında paralellik bulunmaktadır. Muhasebe eğitiminin amaçlarını ortaya koymak için öncelikle muhasebenin amaçlarının ortaya konulması gerekmektedir.

Muhasebenin amacı, işletme için mali sonuçlar doğuran olay ve işlemlere bağlı verileri düzenli bir biçimde miktar ve tutar olarak toplamak ve bu verileri kullanıcıların amaç ve ihtiyaçlarını dikkate alarak sınıflandırıp keşfetmek ve ulaştığı sonuçları kullanıcılara anlamlı rapor halinde sunmaktır (Gençtürk, 2008: 58).

Muhasebenin amaçları; ilgili çevrelerin muhasebeden beklentileriyle, diğer bir ifadeyle muhasebenin fonksiyonlarıyla ilişkilidir. Muhasebe, işletmeyle ilgili mali bilgileri üretirken belli başlı fonksiyonları yerine getirir.

Muhasebenin fonksiyonları; mali bilgilerin usulüne uygun ticari defterlere yazılması (kaydetme), işlemleri nitelik ve tarih olarak tasnif etmesi (sınıflandırma), mali bilgilerin mali tablolar düzenlenerek kısa ve öz biçimde sunulması (özetleme), oluşan mali tablolardaki bilgilerin yorumlanması (analiz etme) olarak sıralanabilir.

Muhasebe eğitiminin bireylere yukardaki fonksiyonları gerçekleştirebilecek teorik ve pratik yeterlikleri kazandıracak şekilde düzenlenmesi ve zamanın getirdiği değişimlere uyum sağlayabilecek esneklikte olması gerekmektedir.

Muhasebe eğitiminin amacı, eğitim gören bireylere işletme için faydalı olacak bilgilerin neler olduğunun kavratılması, bu bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, kaydedilen bilgilerin doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde hazırlanması, raporların yorumlanarak karar almada kullanılması ve edinilen bilgilerin uygulanması konusunda bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi olarak ifade edilebilir (Süer, 2007: 18).

Kalmış ve Yılmaz, (2004)'a göre muhasebe tüm toplumlarda önemli bir rol oynayan bir alandır. Bu nedenle, muhasebe toplumda gerçekleşen değişime ayak uydurmalı ve ortaya çıkan gereksinimleri karşılamalıdır. Çünkü tüm toplumlarda muhasebe mesleğine yönelik talep yüksektir ve yükselmeye devam edecektir. Dünya küresel pazar ekonomisine kaydıkça, profesyonel muhasebeciler, işletmelerin ve örgütlerin içinde faaliyet gösterdikleri koşulları öğrenmelerine yönelik geniş bir küresel bakış açısına sahip olmaları gerekir. Çünkü gelişen trendler, topluma daha fazla katkıda bulunmaları için profesyonel muhasebecilere meydan okumaktadır. Bu meydan okuma onların yeterliliklerini sürdürmeye yöneliktir. Bir meslek olarak muhasebeciliğin yaşayabilirliği, muhasebecilerin bu meydan okumaları karşılayabilmeye yönelik sorumluluğu kabul etmelerindeki isteklilik ve yeteneklere bağlıdır. Bu sorumluluğun yerine getirilmesi muhasebecilerin gerekli donanıma sahip olmalarına bağlıdır. Bundan dolayı, günümüzde, muhasebecilik mesleği, mükemmel iletişim becerilerine sahip teknik uzmanlık bilgisini gerektirmektedir. Bununla birlikte meslek mensupları, yeni bilgi ekonomisinin bilgi ihtiyaçlarını ve bunların raporlanmasını karşılayabilmelidir. Profesyonel bir muhasebeci, teknik muhasebe bilgisi ve becerilerini edinmeye ek olarak, onların danışman, mali analist, iletişimci, müzakereci ve yönetici olmalarına olanak sağlayan becerilere de sahip olmalıdırlar. Aynı zamanda, profesyonel bir muhasebecinin dürüstlük, objektiflik ve gönüllülük gibi önemli özelliklere sahip olması gerekir.

Günümüzde muhasebeci sadece defter tutan, beyanname veren bir meslek elemanı değil, aynı zamanda çağımızın gereklerini iyi okuyabilen, değişimlere ayak uydurabilen, iletişim kabiliyeti yüksek, teknolojiyi takip eden, mali konulara ve bu alandaki sürekli değişime hakim olan, ayrıca muhasebecilik meslek etiğine sahip kişi olmalıdır.

Sonuç olarak muhasebe eğitiminin amacı; mesleki bilgi ve iletişim becerisi sahibi, zamanın gerektirdiği değişime ayak uydurabilen, meslek etiğine sahip meslek elemanlarının yetiştirilmesi olarak özetlenebilir.

1.5. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi

1.5.1. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

İlk Muhasebe eğitimine, 1868 tarihinde kurulan ve o zamanki adı “Mekteb-i Mülkiyeyi Şahane” olan okulda başlanmıştır. Daha sonra 1883’te kurulan “Hamidiye Yüksek Ticaret Mektebi” muhasebe alanında en geniş eğitimi vermiştir. 1914 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi kurulmuş ve muhasebe eğitimi verilmiştir. Muhasebe eğitimi alanında Türkiye’de hızlı bir okullaşma başlamış yüksek dereceli okullar, meslek yüksekokulları ve ortaöğretim kurumlarının bazılarında muhasebe eğitimi en üst düzeyde vermeye başlanmıştır (Özdoğan, 1978: 13).

Günümüzde muhasebe eğitimi; ticaret meslek liselerinde, meslek yüksekokullarının iktisadi ve idari programlar bölümündeki programlarda ve iktisadi idari bilimler fakültelerinin bölümlerinde verilmektedir. Diğer taraftan, TÜRMOB’a (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) bağlı TESMER (Temel Eğitim ve Staj Merkezi) tarafından mesleğin gelecek aşamalarına hazırlık anlamında uygulama ağırlıklı eğitim verilmektedir (Tekşen ve diğ, 2010: 102).

1.5.2. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Bugünkü Durumu

Türkiye’de muhasebe eğitimi ortaöğretim yani lise seviyesinde başlamaktadır. Orta öğretim seviyesinde muhasebe eğitiminin verildiği kurumlar: Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (Ticaret Meslek Liseleri), Çok Programlı Anadolu Liseleri, Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri ve Mesleki Açık Öğretim Liseleridir.

Liselerde örgün muhasebe eğitimi verilirken Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri ve Mesleki Açık Öğretim Liselerinde yaygın muhasebe eğitimi verilmektedir.

Yükseköğretim düzeyinde muhasebe eğitimi, meslek yüksekokullarında ön lisans düzeyinde, fakültelerde lisans düzeyinde, enstitülerde ise lisansüstü düzeyde verilmektedir. Lisansüstü muhasebe eğitimi yüksek lisans ve doktora derecelerinde verilmektedir.

Türkiye’de örgün muhasebe eğitiminin verildiği kurumlar seviyelere göre sırasıyla ortaöğretim kurumları (liseler), meslek yüksekokulları, fakülteler ve enstitülerdir. Her seviyede verilen muhasebe eğitiminin amacı genel olarak benzerlik arz etse de eğitimin düzeyi yükseldikçe farklılaşmalar da söz konusu olabilmektedir.

Muhasebe eğitiminden beklenen faydalar verilmekte olan eğitimin seviyesine göre farklılık göstermektedir. Verilmekte olan eğitimin düzeyine göre muhasebe eğitiminden beklenen genel ve özel amaçlar Tablo 2’deki gibidir:

Tablo 2: Muhasebe Eğitiminin Amaçları

Aşama	Genel Amaçlar	Özel Amaçlar
Orta Öğretim Düzeyi	Sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmektir.	Muhasebe temel, bilgi ve becerileri, temel yeterlikleri kazandırmak. Dalın gerektirdiği işleri yapabilmelerini ve özel mesleki yeterlikleri kazandırmak.
Lisans Düzeyi	Öğrencilerin konular hakkında genel bilgi sahibi olmasını sağlamaktır.	Öğrencilere, iş hayatında muhasebe verilerini kolaylıkla ve doğru olarak değerlendirebilecekleri bilimsel ve mesleki formasyonu kazandırmaktır.
Yüksek Lisans Düzeyi	Öğrencilere lisans düzeyinde öğrendiği konular hakkında daha detaylı bilgiler vererek uzmanlaşmalarını sağlamaktır.	Öğrencileri muhasebe alanında bilimsel araştırmalara yöneltmek, bu konudaki yaratıcılıklarını artıracak formasyonu sağlamaktır
Doktora Düzeyi	Konu hakkında detaylı bilgisi olan öğrencilerin hem uygulama hem de teorik anlamda ileri düzeyde çalışmalar yapmasını ve bilgi edinmesini sağlamaktır.	Literatüre, evrensel muhasebe bilimine katkı sağlayacak ve çağdaş bilimsel yenilikleri yansıtmaya özelliği gösteren çalışmalar kazandırmaktır.

Kaynak: Çaldağ ve diğerleri, 2004’den aktaran Soylu, 2014: 13

1.5.2.1. Ortaöğretimde Muhasebe Eğitimi

Türkiye’de Serbest Muhasebeci Mali Müşavir yetiştirmeye yönelik ortaöğretim (lise) düzeyindeki eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (Ticaret Meslek Liseleri) ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmektedir. Bu okullarda lise düzeyinde dört yıl süreli eğitim verilmektedir. 1 Ocak 1994 tarihinde Türkiye’de de benimsenen Tekdüzen Muhasebe Sistemi Ticaret Meslek Liselerinin öğretim programlarına da yansıtılmış ve ders müfredatları bu şekilde düzenlenmiştir.

Ders müfredatına Bilgisayarlı Muhasebe dersi ilave edilmiş ve muhasebe dersi öğretmenleri Tek Düzen Muhasebe Sistemi ve bilgisayarlı muhasebeyle ilgili destek kurslarına alınmış, böylece mesleğe eleman hazırlayan bu okulların müfredatı ve öğretim programları sektörle uyumlu hale getirilmiştir. Öğrenciler dört yıllık öğrenim sürelerinin son yılında okulda görmüş oldukları teorik dersleri “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında, alanlarında faaliyet gösteren işletmelerde staj yaparak pratik uygulama imkânı da bulmaktadırlar.

Okullarda sektörün; muhasebe ve finansman, büro yönetimi, pazarlama, bankacılık ve sigortacılık, bilgisayar alanlarında çalışacak, iletişim teknolojilerini verimli şekilde kullanabilen, girişimcilik altyapısına sahip, sektörde iş yapabilecek vasıflara sahip insan gücü yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu okullardan mezun olanlar, alanları ile ilgili işyerlerinde çalışabilecekleri gibi, yükseköğretim kurumlarına da devam edebilmektedirler.

1.5.2.2. Ön Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ön lisans düzeyindeki muhasebe eğitimi devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı meslek yüksekokullarında verilmektedir. Meslek yüksekokullarında verilen muhasebe eğitiminin süresi dört yarıyıl, toplamda iki yıldır.

Orta öğretim kurumlarının muhasebe-finance alanından mezun olan öğrenciler mezuniyet başarı notlarına göre meslek yüksekokullarının muhasebe alanındaki programlarına sınavsız geçiş hakkını kullanabilmektedir.

Meslek Yüksekokullarının temel amacı piyasaya yetişmiş insan gücü ve ara elaman kazandırmaktır. Eskiden Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren meslek yüksekokulları, YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) ile birlikte üniversitelere dahil edilmiştir. Üniversitelerin sayıca çoğalması ve yurdun dört bir yanına yayılmaları üniversitelerin hem fiziki, hem de teknik donanım sorunlarını gündeme getirmiştir. Bir başka sorun ise akademisyen ve öğretim elemanı sayısının yetersizliğidir. Fakültelerin yetişmiş ve yeterli sayıda öğretim elemanı bulamadığı bir dönemde meslek yüksekokullarının daha da ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir.

Son yıllarda her ile bir üniversite açılması ve bu üniversitelere yeterli sayıda ve nitelikli öğretim elemanı yetiştirilmesi için YÖK ve üniversiteler merkezi hükümetle koordinasyon içinde çalışmalar yürütmektedir.

1.5.2.3. Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Türkiye'de lisans seviyesinde muhasebe eğitimi devlet ve vakıf üniversitelerinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri, İktisat Fakülteleri ve İşletme Fakülteleri ile Turizm Fakültelerinde verilmektedir. Bu fakültelerde verilmekte olan muhasebe eğitiminin süresi genel olarak dört yıldır.

TFRS'nin uygulama alanlarının genişlemesiyle lisans düzeyinde eğitim verilen fakültelerde de bu standartlar öğretim müfredatlarına kademeli olarak yansıtılmaktadır.

Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konularda verilen eğitim, öğrencilere teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entellektüel beceriler ve mesleki etik değerler konularına ilişkin bilgi kazandırır.

1.5.2.4. Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi

Lisansüstü düzeydeki muhasebe eğitimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilmektedir.

Yüksek lisans düzeyinde verilen eğitimin genel amacı, öğrencilere lisans düzeyinde öğrendiği konular hakkında daha detaylı bilgiler vererek uzmanlaşmalarını sağlamaktır. Özel amacı ise öğrencileri muhasebe alanında bilimsel araştırmalara yöneltmek, bu konudaki yaratıcılıklarını artıracak formasyonu sağlamaktır. Doktora düzeyinde verilen eğitimin genel amacı, konu hakkında detaylı bilgisi olan öğrencilerin hem uygulama hem de teorik anlamda ileri düzeyde çalışmalar yapmasını ve bilgi edinmesini sağlamaktır. Özel amacı ise literatüre, evrensel muhasebe bilimine katkı sağlayacak ve çağdaş bilimsel yenilikleri yansıtmaya özelliği gösteren çalışmalar kazandırmaktır (Çalıdağ ve diğeri, 2004).

1.5.2.5. Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye’de muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunlar, mesleki eğitimin genel sorunlarıyla benzerlik göstermektedir. Muhasebe eğitimi alanında gözlemlenen en önemli sorunlardan birisi bu alanı tercih eden öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve akademik performanslarının düşük olmasıdır.

Muhasebe alanı öğrencilerinin muhasebe mesleğinin gerektirdiği temel mantık ve matematik bilgisinden yoksun olduğu görülmektedir. Daha önce meslek liselerine yükseköğretime geçişte uygulanan katsayı engeli bu okulların 2000’li yıllardan sonra öğrenci niteliği ve performansı bakımından son derece olumsuz etkilenmesine yol açmıştır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin ya da diğer liselerin muhasebe bölümünü tercih eden öğrencilerin bilinçli ve istekli bir şekilde bu bölümü tercih etmedikleri, daha çok başka bir okul ya da bölüme yerleşemediği için bu alanı seçtikleri görülmektedir. Muhasebe alanında öğrenim gören ortaöğretim öğrencileri, muhasebecilik mesleği ve serbest muhasebeci mali müşavirlik hakkında yeterli bir ön bilgi ve altyapıya sahip değildirler. Muhasebe eğitimi gören öğrencilerin birçoğu aile ve yakın çevrenin tavsiyesiyle bu alana yönlendirilmektedir. Bu açıdan mesleki eğitimin genelinde gözlemlenen “tanıtım ve yönlendirme yetersizliği” muhasebe meslek alanı için de söz konusudur. Bu durum öğrenci başarısını ve muhasebe eğitiminden istenen verimin elde edilmesini son derece olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda meslek liselerinin önündeki yükseköğretim engeli kaldırılmış, mesleki eğitimi özendirici bir takım düzenlemeler

yapılmış olsa da bu tedbirler meslek liselerini tercih eden öğrenci profilinde yeterli iyileşme sağlayamamıştır.

Muhasebe eğitimi verilen kurumlar, öğrencilerin meslek hayatına ait her türlü temel kavram ve bilgileri vermesine rağmen, bu öğrenciler bağımsız düşünme ve analitik problem çözme becerisi kazanamamaktadır. Öğrencilerin almış olduğu eğitimle birlikte, ilk kez karşılaştığı bir sorunu çözmek için esnek hareket edemediği ve yeni durum ve ortamlara uyum sağlayamadığı görülmektedir.

Muhasebe alanında eğitim veren kurumların birçoğu ders ekipmanı, araç-gereç ve donanım bakımından yetersizdir. Bilgisayar, e-bildirge ve e-beyanname gibi muhasebecilik alanında çok yaygın uygulamalardan yeterince yararlanılmamaktadır.

Muhasebe eğitimi alanında TÜRMOB gibi mesleki kuruluşlarla daha etkili ve sürekli bir işbirliğinin yapılması gerekmektedir. Muhasebe alanındaki kamu ya da özel kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği alanında problemler mevcuttur.

Ortaöğretim muhasebe öğrencileri son sınıf olan 12. sınıfta muhasebe sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında uygulama eğitimi almaktadır. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin teorik bilgiyi uygulamaya aktarmak için yaptıkları staj ve beceri eğitimi uygulamaları iş hayatını kavrama ve pratik kabiliyet kazanma bakımından yetersizdir.

Özellikle küçük yerleşim birimlerinde öğrencilerin muhasebe alanında staj-beceri eğitimine gönderilebileceği yeterli sayıda işletme bulunamamaktadır. Bu nedenle öğrenciler muhasebeyle doğrudan ilgisi olmayan belediye, hastane gibi işletmelerde de staj yapma durumunda kalmaktadır. Bu da muhasebe alanında çok önemli olan pratik uygulama eğitiminin beklenen faydadan uzak ve verimsiz olmasına sebep olmaktadır.

Muhasebe alanında yürürlükteki mevzuat çok sık şekilde değişmekte ve revizyona tabi tutulmaktadır. Vergi, sigorta vb. alanlardaki değişiklikler muhasebe eğitim programına zamanında yansıtılmamakta ve öğretim müfredatı çok kısa sürede güncelliğini yitirmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÖRGÜN ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİ

2.1. Türkiye’de Ortaöğretim Muhasebe Eğitimi

Türkiye’nin en önemli zenginliklerinden biri olan genç nüfusunun eğitilmesi ve nitelikli personel yetiştirilmesi ülkemizin kalkınması için son derece önemlidir. Son yıllarda artan işsizliğin önlenmesi ve genç nüfusun en verimli şekilde istihdam edilmesi için her alanda olduğu gibi mesleki eğitim alanında da yeni yapılanmalara gidilmiştir. Bu çalışmaların üyelik müzakereleri yürüttüğümüz Avrupa Birliği’yle eşgüdüm içerisinde yürütülmesi, çalışmalardan istenilen verimin elde edilmesi için kaçınılmazdır. İktisadi kalkınma açısından çok önemli olan muhasebe ve finans sektöründe istihdam edilecek vasıflı eleman yetiştiren mesleki eğitim kurumlarının faaliyette olması ülke ekonomisi ve muhasebe-finance sektörünü doğrudan ilgilendirmektedir.

Türkiye’de muhasebe-finance alanında örgün eğitim veren ortaöğretim kurumları, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak faaliyet gösteren Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, eski adıyla Ticaret Meslek Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleridir.

2.2. Ticaret Meslek Liseleri (Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri)

Muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri, elektrik-elektronik teknolojileri ve ulaştırma alanlarında, kamu ve özel sektörde görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek nitelikli insan gücünün yetiştirildiği, ortaokul üzerine dört yıl eğitim-öğretim veren okullardır.

Ülkemizde işletmelerin hızla değişim göstermesine paralel olarak daha kurumsal ve rekabetçi bir yapıda sektörde var olabilmeleri için mali yapılarının daha güçlü hâle gelmesi

gerekmektedir. İşletmeler piyasalara ilişkin izlenimlerin yanında kendi mali yapısını ve finansal durumunu analiz edebilmeyi istemektedir. Tüm sektörlerin gelişimine paralel olarak, tüm sektörlerin ihtiyaç duyduğu muhasebe ve finansman sektörü de değişim göstermekte ve bu alanda yetişmiş, nitelikli meslek elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], Muhasebe Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2011: 4).

Ülkemizde muhasebe finans, bilişim, sigortacılık, büro yönetimi alanlarındaki yetişmiş işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla mesleki eğitim veren Ticaret Meslek Liseleri açılmıştır.

2.2.1. Ticaret Meslek Liselerinin Tarihçesi

Ülkemizde ilk ticaret okulu "Hamîdiye Ticaret Mekteb-i Alîsi" adı ile 16 Ocak 1883 tarihinde İstanbul'da açılmıştır. Hamîdiye Ticaret Mekteb-i Alîsi 1887 yılında ilk mezunlarını vermiştir. Öğretim süresi üç yıl olan bu okulun öğretim programlarında Fransızca önemli bir yer almış ve öğrencilerin Fransızca öğrenmelerini geliştirmek üzere 1902 yılında bu okulda bir yıl süreli hazırlık sınıfları açılmıştır. Okulun adı 1915 yılında 'İstanbul Ticaret Mekteb-i Alîsi'ne çevrilmiştir. Bu okul Türkiye'de ticaret öğretiminin başlangıcı sayılmıştır. Çünkü bu okul Tanzimat ve Meşrutiyet Türkiye'sinde ticaret öğretiminin tek ve en esaslı bir kurumudur. Lozan Antlaşmasından sonra, ihtiyaçlar doğrultusunda Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun illerinde de Ticaret Mektepleri açılmıştır. Mahalli yönetimlerce açılan ve yürütülen bu okullar, 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiş ve eğitim süreleri 4 yıla çıkarılmıştır. 1933 yılında 2 yıl süreli ticaret liseleri açılmıştır. 1941 yılında Orta Ticaret Okullarının öğretim süreleri 3 yıla indirilmiş, ticaret liseleri de 3 yıla çıkarılmıştır. Yine bu yıldan itibaren yurdun çeşitli bölgelerinde yeni okullar açılmıştır (<http://www.ticaretmeslekliseliler.com>).

1963, 1976, 1982, 1986 ve 1993 yıllarında ticaret meslek liselerinin öğretim programları teknolojik gelişmeler ve iş alanlarının çeşitlenmesi doğrultusunda geliştirilmiş ve yeni bölümler oluşturulmuştur. 2005 Yılında Talim ve Terbiye Kurulu'nun aldığı karar doğrultusunda tüm liselerle birlikte Ticaret Meslek Liselerinin öğrenim süresi de tekrar 4 yıla çıkmıştır.

2006 Yılında bütün meslek liselerinde uygulamaya konulan Avrupa Birliği destekli MEGEP projesi kapsamında Ticaret Meslek Liselerinde de modüler eğitim sistemine geçilmiş ve tüm ticaret liselerinde ‘Muhasebe-Finansman Çerçeve Öğretim Programı’ uygulanmaya başlanmıştır.

2014/8 numaralı Genelgeyle birlikte mesleki ve teknik eğitim okullarının yeniden yapılandırılması çalışmaları kapsamında mesleki ve teknik eğitim veren Ticaret Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Turizm ve Otelcilik Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi gibi tüm liselerin ismi ‘Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’ olarak değiştirilmiştir. Bu nedenle Ticaret Meslek Liseleri eğitim-öğretime bu isimle devam etmektedir.

2.2.2. Ticaret Meslek Liselerinin Amaçları

Ticaret meslek liselerinin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplumun sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aramak ve ülkenin iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırma amacına yönelik, mesleki ve teknik alanlarda mesleki formasyon kazandıran, öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulamaktır (MEB, 2010: 3).

2.2.3. Ticaret Meslek Liselerinin Genel Yapısı

Ticaret Meslek Liseleri, ekonominin ve ticaret eğitiminin bilinçli ve sistemli olarak verildiği, ilköğretim üzerine dört yıl eğitim süresi olan, her geçen gün önemi artmakta olan meslek liseleridir. Ticaret Meslek Liselerinde, ağırlıklı olarak muhasebe ve finansman alanı kapsamında muhasebe eğitimi verilmektedir (Akbulut ve diğerleri, 2014: 77).

Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan Avrupa Birliği destekli MEGEP kapsamında ticaret meslek liselerindeki öğrenim süresi de kademeli olarak 4 yıla çıkarılmıştır. Mesleki ve teknik eğitim veren bütün liselerde (Sağlık Meslek Liseleri hariç)

9. sınıf ortaktır. Hangi alanda eğitim verilirse verilsin öğrenciye 9. sınıfta kültür derslerinin ağırlıkta olduğu bir öğretim programı uygulanmaktadır.

Meslek lisesi öğrencilerine 9. sınıfta meslek dersi olarak sadece haftada 2 saat Mesleki Gelişim dersi verilmektedir. Mesleki ve teknik eğitim yoğun olarak 10. sınıfta alan seçiminden sonra başlamaktadır.

Öğrenciler 9. sınıftan 10. sınıfa geçerken okulda açılmış olan mesleki alanlardan birini seçer. 10. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenci 11. sınıfa geçerken seçmiş olduğu alanının altındaki ‘mesleki dallar’dan birini seçer. Öğrenci, 11 ve 12. sınıfta seçmiş olduğu meslek alanı-dalıyla ilgili dersleri yoğun olarak alır.

Öğrenciler, 12. sınıfta 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununun çizdiği çerçevede Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği gereğince uygulamalı eğitimlerini sektörde faaliyet gösteren gerçek iş ortamlarında yapmaktadırlar. Bu eğitim haftada iki gün okulda teorik eğitim verilerek, üç gün işletmelerde uygulamalı eğitim verilerek gerçekleştirilmektedir.

Öğrencilerin son sınıfta ‘İşletmelerde Beceri Eğitimi’ adı altında aldıkları uygulamalı eğitim, iş hayatının tanınması ve teorinin pratikte nasıl uygulandığının gözlemlenmesi açısından son derece önemlidir. Öğrenciler sivil kıyafetle, mesai saatleri içerisinde, mesleki uygulamaları ve işçi-işveren ilişkilerini fiilen gözlemlemekte ve iş hayatının ve mesleğiyle ilgili bir işyerinin havasını teneffüs etmektedir.

İşletmelerde Beceri Eğitimi adıyla yapılan uygulamalı eğitime katılan öğrencilere Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği hükümleri gereğince en az asgari ücretin %30’u kadar ücret de ödenmektedir. Ayrıca öğrencilerin sigorta işlemleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte ve okulları tarafından takip edilmektedir.

Bütün meslek lisesi mezunu öğrenciler gibi Ticaret Meslek Lisesi mezunu öğrenciler de okul bitiminde kendi alanlarının devamı olan Meslek Yüksekokullarındaki 2 yıllık ön lisans programlarına diploma notlarına göre sınavsız geçiş yapma hakkına sahiptir. Meslek yüksekokulunu bitirenler, Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile fakültelerin alanlarındaki lisans programlarına geçebilmektedir. Meslek yüksekokulunu bitiren

öğrencilere Açıköğretim Fakültelerinin ilgili lisans programının 3. sınıfına sınavsız kaydolma imkânı da tanınmaktadır.

2.2.3.1. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Muhasebe Öğretim Programı

Ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi okul bünyesindeki Muhasebe ve Finansman Alanında verilmektedir. Muhasebe ve Finansman alanında; işletmelerin kuruluş işlemleri, ticari belgelerin düzenlenmesi ve sınıflandırılması, ticari defterlere kayıt düzeni, defter ve belgelerin dosyalanarak arşivlenmesi, mali tablolarda finansal bilgileri raporlama, analiz etme, ithalat- ihracat mevzuatı, gümrük işlemleri, sermaye piyasası işlemleri, finans ve borsa hizmetleri ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun yapılmasıyla ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim yapılmaktadır.

2.2.3.2. Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Ders Programı

MEGEP kapsamında bütün meslek liselerinde okutulacak dersler ve bu derslere ait modüller www.megep.meb.gov.tr web adresi üzerinden öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulmaktadır. Hangi sınıf düzeyinde hangi derslerin okutulacağı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan “Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı”nda tespit edilmektedir.

Çerçeve öğretim programı ile öğrencilere, seçtikleri mesleki alan/dallar ile ilgili temel bilgi ve yeteneklerin kazandırılması, öğrencinin alanlarındaki yeniliğe, değişime uyum sağlayabilen, çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilen, girişimcilik yeteneğine sahip, özeleştiri yapabilen ve mesleki becerilere sahip bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

2.2.3.3. Muhasebe ve Finansman Alanında Yer Alan Meslek Dalları

Muhasebe ve Finansman alanındaki meslek dalları şunlardır:

- Bilgisayarlı Muhasebe,
- Dış Ticaret Ofis Hizmetleri,
- Finans ve Borsa Hizmetleri

2.2.3.3.1. Bilgisayarlı Muhasebe

Bilgisayarlı muhasebe meslek elemanı, işletmenin hesap planını oluşturan, beyannameleri usulüne uygun düzenleyip süresi içerisinde veren, bilgisayar ofis programlarını ve muhasebe paket programlarını kullanan, ticari defterleri mevzuata göre tutan, işletmenin borç alacak durumunu ve cari ödeme dengesini takip eden, resmi ve özel yazışmaları gerçekleştiren, sigorta ve vergi işlemleri hakkında bilgi sahibi olan kişidir.

Bilgisayarlı muhasebe meslek elemanının görevleri şunlardır
(<http://aksehirtml.meb.k12.tr>):

- Hesap planı sistemini oluşturmak
- Beyannameye esas teşkil eden bilgi ve belgelerin intikalini sağlamak
- Beyannameleri düzenleme
- Bilgisayar kullanmak
- Defterleri tutmak
- Firmanın kredi ve cari hesap durumunu kontrol etmek
- Koordinasyon sağlamak
- Yazışma ve raporları yazmak
- Sosyal Güvenlik Kurumu ve İŞKUR bildirgelerini hazırlamak

2.2.3.3.2. Dış Ticaret Ofis Hizmetleri

Dış ticaret meslek elemanı, dış ticaret alanında faaliyet yürüten işletmelerde siparişlerin alınması, proforma faturaların düzenlenmesi, siparişlerle ilgili üretim-planlama ünitelerinin bilgilendirilmesi, malların nakliyesi, gümrükten geçmesi ve tahsilatın yapılmasıyla ilgili işlemleri takip eden kişidir.

Dış ticaret ofis elemanının görevleri şunlardır (<http://aksehirtml.meb.k12.tr>):

- Çalışma planı ve iş organizasyonu yapmak
- Siparişlerle ilgili gerekli formları doldurmak
- Planlama ve operasyon birimi ile koordinasyon sağlamak

- İlgili ihracat ve ithalat dökümlerini hazırlamak
- Nakliye firması ile gümrük müşaviri arasında iletişimi sağlamak
- Yapılan ithalat/ ihracat işlemi sonrası ilgili birimler ve müşteri ile iletişim kurmak
- Müşteri cari hesaplarının ve sevkiyatların kontrolünü yapmak, rapor oluşturmak

2.2.3.3.3. Finans ve Borsa Hizmetleri

Finans ve borsa meslek elemanı, borsa seansı öncesi ve sonrasındaki işlemleri yapan, müşterilerle ilgili kredi taleplerini değerlendiren, müşterilere sektörel ve mali konularda danışmanlık hizmeti sunan kişidir.

Finans borsa elemanının görevleri şunlardır (<http://aksehirtml.meb.k12.tr>):

- Para hareketlerini takip etmek
- Günlük satışları ve kayıtları kontrol etmek
- Banka işlemlerini yürütmek
- Satıcılar ile ticari ilişkileri düzenlemek
- Stokları yönetmek
- Tahsil ve tediye işlemlerinin ön muhasebesini gerçekleştirmek
- Alımları sevk ve idare etmek
- Sosyal Güvenlik Kurumu belgelerinin düzenlenmesi ve ödemelerini yapmak
- Seans öncesi işlemleri yapmak
- Seans esnasındaki işlemleri yapmak
- Kredisi uygun olmayan müşterilere kredi ayarlamak
- Ekonomi ve şirket haberlerini takip etmek

2.2.3.4. Muhasebe ve Finansman Alanı Dersleri ve Saatlerinin Tespiti

Her bir alan ve dalla ilgili dersler, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Programında yer alan dersler içerisinde meslek elemanlarının, sektör temsilcilerinin, öğretmenlerin kararı ile sektörün ihtiyaçlarını karşılayan modüllerden seçilerek oluşturulur.

Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Programında yer alan zorunlu dersler her okulda aynı şekilde yer alır. Bunun dışındaki derslerden hangilerinin kaç saat olacağına muhasebe ve finans alanında görev yapmakta olan bütün öğretmenler yaptıkları “Zümre Toplantıları” ile karar verir.

Tablo 3: Muhasebe ve Finansman Alanı Anadolu Meslek Programı Haftalık Ders Çizelgesi

MESLEK LİSESİ MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI (BİLGİSAYARLI MUHASEBE, DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ, FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ DALLARI) ÇERÇEVE ÖĞRETİM PROGRAMI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM (*)	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	3	3	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	YABANCI DİL	3	2	2	-	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-	
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	-	-	-	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
	TOPLAM	30	27	14	7	
ALAN DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
		MUHASEBE 1 (*)	-	7	-	-
		BİLGİSAYARDA KLAVYE KULLANIMI	-	3	-	-
		BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI	-	4	-	-

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 7

Tablo 3'ün Devamı

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ALAN DAL DERSLERİ	DAL DERSLERİ				
	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ (*)				
	MUHASEBE 2				
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE (*)				
	GİRİŞİMCİLİK VE İŞLETME YÖNETİMİ				
	ŞİRKETLER MUHASEBESİ				
	MALİYET MUHASEBESİ				
	İNŞAAT MUHASEBESİ				
	MESLEKİ MATEMATİK				
	MALİYE				
	MESLEKİ YABANCI DİL	-	-	15	24
	DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ (*)				
	DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME				
	DIŞ TİCARET MEVZUATI				
	DIŞ TİCARET MUHASEBESİ				
	BANKA İŞLEMLERİ				
	SERMAYE PİYASASI(*)				
	FİNANSAL YATIRIM				
SERMAYE PİYASASI KAYITLARI					
ÇALIŞMA HAYATI					
		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI		2	14	15	24
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		6	-	5	6
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, Anadolu Meslek Programı Muhasebe ve Finansman alanındaki haftalık dersler ders saatleri Tablo 3'te görülmektedir.

Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Programında Seçilen derslerin ders saatleri, modüllerin süresine ve içeriğine göre belirlenir.

Örnek olarak aşağıda Mesleki Matematik dersi modülleri ve modüllerin işleneceği süreler görülmektedir.

Tablo 4: Mesleki Matematik Dersi Modülleri ve Süreleri

Dersin Modülleri	Süre (Saat)
Mesleki Aritmetik	40/32
Mesleki Hesaplamalar	40/32

Kaynak: www.megep.meb.gov.tr

Tablo 4'teki mesleki matematik dersi modüllerinden hareketle bu dersin haftalık ders saati şu şekilde hesaplanır.

$$40+40=80 \text{ saat}$$

$$32+32=64 \text{ saat}$$

Bir eğitim öğretim yılı 36 haftadan oluşmaktadır.

$$80/36=2,22$$

$$64/36=1,77$$

Mesleki Matematik dersinin haftalık ders saati sayısı 2,22 ve 1,77 sayılarının yuvarlanacağı en yakın tamsayı olan 2 saat olacaktır.

2.2.3.4.1. Ortak Dersler

Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programında yer alan ortak dersler Talim ve Terbiye Kurulu tarafından belirlenir. Ortak derslerin çoğunluğu Dil ve Anlatım, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi gibi kültür dersleridir.

Ortak derslerin daha çok 9. ve 10. sınıflarda verildiği görülmektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe program içerisinde ortak derslerin ağırlığı azalmaktadır.

2.2.3.4.2. Alan/Dal Dersleri

Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programında yer alan alan/dal dersleri, Muhasebe ve finansman alanının içerisinde yer alan mesleki konuların ağırlıkta olduğu derslerdir. Bu dersler, alan ve dalların özelliklerine göre, 10. ve 11. ve 12. sınıflara yerleştirilmiştir.

Alan/dal dersleri içinde (*) ile belirtilen dersler, alan ve dalların zorunlu dersleridir. Bu dersler, yılsonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmayacak derslerdir. Muhasebe ve finansman alanında yer alan Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ve Finans ve Borsa Hizmetleri meslek dallarında Dil ve Anlatım dersi her yıl için başarılması zorunlu dersler arasındadır. Bunun dışında her sınıf seviyesinde seçilen meslek dalıyla ilgili zorunlu dersler yer almaktadır.

Muhasebe ve finansman alanında yer alan dallar/meslekler için alınması zorunlu olan dersler Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5: Muhasebe ve Finansman Alanında Başarı Zorunluluğu Olan Dersler

DALLAR	BAŞARILMASI ZORUNLU DERSLER	
	MESLEK LİSESİ VE ANADOLU MESLEK LİSESİ	STAJ UYGULAMASI YAPAN ANADOLU MESLEK LİSELERİ
Bilgisayarlı Muhasebe	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Bilgisayarlı Muhasebe	Bilgisayarlı Muhasebe
	İşletmelerde Beceri Eğit.	Şirketler Muhasebesi
Dış Ticaret Ofis Hizmetleri	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Dış Ticaret İşlemleri	Dış Ticaret İşlemleri
	İşletmelerde Beceri Eğit.	Dış Ticaret Muhasebesi
Finans ve Borsa Hizmetleri	Muhasebe 1	Muhasebe 1
	Sermaye Piyasası	Sermaye Piyasası
	İşletmelerde Beceri Eğit.	Sermaye Piyasası Kayıtları

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 10

2.2.3.4.3. Alan Ortak Dersleri

Alan ortak dersleri, Muhasebe ve Finansman alanında öğrenim gören öğrencilerin tamamının 10. sınıfta görmüş oldukları derslerdir. Bu derslerle muhasebe-finance alanındaki bütün öğrencilerin sahip olması gereken ortak yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

2.2.3.4.3.1. Mesleki Gelişim

Mesleki Gelişim dersi, bireylere mesleklerini icra ederken ve bütün hayatları boyunca gerekli olacak; etkili iletişim kurma, proje hazırlama, yeni iş fikirleri geliştirme ve girişimcilik, işletme faaliyetlerini sevk ve idare etme, işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerini alabilme, çevre koruma bilincine sahip olmaya yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılmasının amaçlandığı alan ortak dersidir.

Mesleki Gelişim dersi, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 12.03.2014 tarih ve 12 sayılı kararı ile 2014-2015 Öğretim yılından itibaren 9. sınıflarda okutulmaktadır. Mesleki Gelişim dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 6'daki gibidir:

Tablo 6: Mesleki Gelişim Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlilikler
Etkili İletişim	40/14	İletişim süreci içinde iş, sosyal ve kültürel hayatında iletişim araçlarını kullanarak etkili iletişim kurar.
Proje Hazırlama	40/14	Karşılaştığı problem çerçevesinde uygun yöntemleri kullanarak topladığı bilgi ve veriler doğrultusunda proje hazırlar.
Girişimci Fikirler ve İş Kurma	40/11	Girişimci iş fikirleri ortaya koyarak, kendine uygun iş fikrini hayata geçirmek ve meslekte kendini geliştirmek için gerekli planlamayı yapar.
İşletme Faaliyetlerini Yürütme	40/14	İşletmenin yönetimi, üretim planlaması, pazarlama, finans ve insan kaynakları faaliyetlerinin yürütülmesiyle ilgili temel düzeyde örnek uygulamalar yapar.

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finance Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 11

Tablo 6'nın Devamı

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı	40/9	Çalışma ortamında ortaya çıkabilecek kaza, yaralanma ve yangınlara karşı alınması gereken güvenlik tedbirleri hakkında ve bu kazaların meydana gelmesi durumunda da gerekli önlemleri alır.
Çevre Koruma	40/10	Yaşadığı ortamda çevreyi korur, çevre kirliliğini ve israfi önlemeye ilişkin tedbirler alır.

2.2.3.4.3.2. Muhasebe 1

Muhasebe-1 dersi; işletme defteri, tacir olmanın sorumlulukları, beyannameler, ticari belgeler, kurumlara karşı sorumluluklarla ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciye; işletme sahibinin görev ve sorumluluklarının bilinmesi, ticari belgelerin usulüne uygun düzenlenmesi, vergi dairesi ve belediyeye ilgili işlemlerin yapılması, Sosyal Güvenlik Kurumu'yla ilgili iş ve işlemlerin yapılması, kıymetli evraklarla ilgili yeterli bilgi sahibi olunması, işletme hesabı ve serbest meslek kazanç defterlerinin usulüne uygun tutulması, beyannamelerin usulüne uygun olarak düzenlenmesi, diğer kurumlara ilgili işlemlerin yapılması ile ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Muhasebe 1 dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 7'deki gibidir:

Tablo 7: Muhasebe 1 Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Ticari Defter ve Belgeler	40/24	Defter ve belgeleri temin ve tasdik ettirmek
Vergi Dairesi ve Belediye İşlemleri	40/24	Vergi dairesi ve belediye ile ilgili işlemleri yapmak
Diğer Kurum İşlemleri	40/24	İş-Kur, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, ticaret sicili ve mesleki kuruluş işlemlerini yapmak
Sosyal Güvenlik	40/32	Sosyal güvenlik işlemlerini yapmak
Fatura ve Fatura Yerine Geçen Belgeler	40/24	Fatura ve fatura yerine geçen belgeleri düzenlemek
Kıymetli Evraklar	40/24	Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan belgeleri düzenlemek ve menkul kıymetleri seçmek
İşletme Defteri	40/24	İşletme defteri düzenlemek
Beyannameler	40/32	Beyannameleri düzenlemek
Serbest Meslek Kazanç Defteri	40/24	Serbest meslek kazanç defteri düzenlemek

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 12

2.2.3.4.3.3. Bilgisayarda Klavye Kullanımı

Bilgisayarda Klavye Kullanımı dersi, F klavye kullanarak on parmak yazı yazma, yazı biçimlendirme, yazışma türleri ile ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciye bilgisayar ortamında F klavye kullanarak resmi ve özel yazışmaları hızlı ve usulüne uygun şekilde yapabilme yeterliğini kazandırmak amaçlanmaktadır.

Bilgisayarda Klavye Kullanımı dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 8'deki gibidir:

Tablo 8: Bilgisayarda Klavye Kullanımı Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlilikler
F Klavye 1	40/32	Bilgisayarda yazı yazmak
F Klavye 2	40/32	
Yazı Biçimleme	40/24	Bilgisayarda resmî yazı hazırlamak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 12

2.2.3.4.3.4. Bilgisayarda Ofis Programları

Bilgisayarda Ofis Programları dersi; bilgisayarda elektronik tablo, kelime işlemci, sunu hazırlama ve internetle haberleşme ile ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciye; bilgisayar ortamında kelime işlemci programıyla belge hazırlama, elektronik tablo düzenleme, sunu hazırlama ve interneti etkili şekilde kullanma ile ilgili yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bilgisayarda Ofis Programları dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 9'daki gibidir:

Tablo 9: Bilgisayarda Ofis Programları Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Kelime İşlemci	40/24	Bilgisayarda metin dosyası oluşturmak
Elektronik Tablo	40/32	Bilgisayarda matematiksel ve mantıksal dosya oluşturmak
Sunu	40/16	Sunu oluşturmak
Bilgisayarla İletişim	40/8	İnternet üzerinden bilgiye ulaşmak
Bilgi Toplama ve Yönetme	40/16	Bilgisayarda rapor ve form oluşturmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 12

2.2.3.4.4. Dal Dersleri

Muhasebe ve finansman alanında yer alan dallara özel ve mesleği destekleyici yeterlikleri kazandıracak dal dersleri, ağırlıklı olarak son sınıflarda yer alan, iş başında veya işletmelerde uygulanması öngörülen derslerdir. Öğrenciler 11. sınıfa geçmeden dal seçimi yaparlar, 11. ve 12. sınıfta bu dal derslerini yoğun şekilde alırlar.

Çerçeve Öğretim Programı Haftalık Ders Çizelgesinden dalın özelliğine uygun dersler, okul türüne ve okutulacağı yıla göre seçilir. Dallarda diplomaya götürecek derslerin belirlenmesinde dalı destekleyici diğer derslerden de seçim yapılarak program oluşturulur.

Seçilen derslerin içeriği ise çevredeki meslek elemanlarının, okuldaki koordinatör öğretmenlerin ve alan öğretmenlerinin kararı ile bölgesel düzeyde mesleğin yeterliklerini ve sektörün ihtiyaçlarını karşılayan modüllerden seçilerek oluşturulur. Seçilen derslerin ders saatleri, derslerin altındaki modüllerin süresine ve içeriğine göre belirlenir.

2.2.3.4.4.1. Muhasebe 2

Muhasebe 2 dersi, bilanço esasına göre defter tutma, yevmiye defteri, hesap türleri ve tek düzen muhasebe sistemiyle ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciyeye; yevmiye defterine ve defteri kebire kayıtların usulüne uygun olarak yapılması, bilanço,

gelir tablosu gibi mali tabloların düzenlenebilmesiyle ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Muhasebe 2 dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 10'daki gibidir:

Tablo 10: Muhasebe 2 Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Bilânço	40/24	Bilânço düzenlemek
Büyük Defter ve Mizan	40/24	Büyük defter ve mizan düzenlemek
Varlık Hesapları	40/32	Varlık hesaplarını kaydetmek
Kaynak Hesapları	40/32	Kaynak hesaplarını kaydetmek
Gelir Tablosu	40/24	Gelir tablosu düzenlemek
Muhasebe Uygulaması	40/32	Muhasebe uygulaması yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 13

2.2.3.4.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe

Bilgisayarlı Muhasebe dersi, muhasebe paket programlarının kullanımıyla ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciye muhasebe yazılımları yardımıyla kayıtların usulüne uygun şekilde yapılmasıyla ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Bilgisayarlı Muhasebe dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 11'deki gibidir:

Tablo 11: Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Program Yükleme	40/24	Paket programı kurmak ve ayarlarını yapmak
Cari Hesap	40/24	Cari hesap işlemleri yapmak
Çek Senet	40/24	Çek senet takibi yapmak
Ön Muhasebe	40/24	Ön muhasebe işlemleri yapmak
Muhasebe	40/32	Muhasebe işlemleri yapmak
Entegrasyon	40/24	Entegrasyon işlemleri yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 14

2.2.3.4.4.3. Girişimcilik ve İşletme Yönetimi

Girişimcilik ve İşletme Yönetimi dersi, yeni bir iş kurma ve işyeri açma ile ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrenciye ekonomik olayları izleyerek yeni bir iş kurma, işletmeyi sevk ve idare etme ile ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Girişimcilik ve İşletme Yönetimi dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 12'deki gibidir:

Tablo 12: Girişimcilik ve İşletme Yönetimi Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Piyasaları İzlemek	40/24	Ekonomik gelişmeleri izlemek
Faaliyet Alanı	40/24	Faaliyet alanlarını araştırmak
İş Yeri Açmak	40/24	İş yeri açmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 14

2.2.3.4.4.4. Şirketler Muhasebesi

Şirketler Muhasebesi dersi, şirket türleri, kuruluş işlemleri, sermaye değişiklikleri ve tasfiye işlemleri ile ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye; şirketlerle ilgili kuruluş, sermaye değişimi, kâr-zarar dağıtımı ve kapanış işlemleriyle ilgili muhasebe kayıtlarını yapabilme yeterliklerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Şirketler Muhasebesi dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 13'teki gibidir:

Tablo 13: Şirketler Muhasebesi Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Şahıs Şirketleri	40/24	Şahıs şirketi işlemleri yapmak
Sermaye Şirketleri	40/24	Sermaye şirketi işlemleri yapmak
Şirket Kapanış İşlemleri	40/24	Şirket kapanış işlemleri yapmak
Kooperatifler	40/24	Kooperatif işlemleri yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 14

2.2.3.4.4.5. Maliyet Muhasebesi

Maliyet Muhasebesi dersi, üretim işletmelerinde mamul maliyetinin hesaplanması ve usulüne uygun kaydedilmesi ile ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye mamul maliyetini doğru hesaplama ve usulüne uygun kaydetme ile ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Maliyet Muhasebesi dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 14'teki gibidir:

Tablo 14: Maliyet Muhasebesi Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Ürün ve Hizmet Maliyeti	40/32	Ürün ve hizmet maliyetini hesaplamak
Maliyet Kayıtları	40/32	Maliyet kayıtları yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 15

2.2.3.4.4.6. İnşaat Muhasebesi

İnşaat Muhasebesi dersi, inşaat faaliyetlerinin maliyetinin hesaplanması ve muhasebe kayıtlarıyla ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye inşaat maliyetini hesaplama ve usulüne uygun kaydetme ile ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

İnşaat Muhasebesi dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 15'teki gibidir:

Tablo 15: İnşaat Muhasebesi Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
İnşaat İşletmeleri	40/32	İnşaat işletmelerini belirlemek
İnşaat Kayıtları	40/32	İnşaat kayıtları yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011:15

2.2.3.4.4.7. Mesleki Matematik

Mesleki Matematik dersi, ticari hayatta karşılaşılan matematiksel işlemlerle ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye ticari hayatta karşılaşılabacak matematiksel hesaplamaları yapma kabiliyetinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Mesleki Matematik dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 16'daki gibidir:

Tablo 16: Mesleki Matematik Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlilikler
Mesleki Aritmetik	40/32	Mesleki matematik aritmetiğini uygulamak
Mesleki Hesaplamalar	40/32	Mesleki matematik hesaplamaları yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011:15

2.2.3.4.4.8. Maliye

Maliye dersi, kamu bütçesi ve vergilendirme konularının verildiği derstir. Bu derste öğrenciye bütçe işlemleri ve vergilendirme süreciyle ilgili yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Maliye dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 17'deki gibidir:

Tablo 17: Maliye Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlilikler
Bütçe İşlemleri	40/32	Bütçe işlemleri yapmak
Vergi	40/32	Vergi ödeme işlemlerini yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011:15

2.2.3.4.4.9. Mesleki Yabancı Dil

Mesleki Yabancı Dil dersi, muhasebe ve finansman alanında karşılaşılabilecek mesleki terimler, kavramlar ve konuların yabancı dildeki karşılıklarının verildiği derstir. Bu derste öğrencinin muhasebe finans alanının yabancı dildeki terminolojisini okuması, kavraması, yazması ve anlaması amaçlanmaktadır.

Mesleki Yabancı Dil dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 18'deki gibidir:

Tablo 18: Mesleki Yabancı Dil Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlilikler
Mesleki Yabancı Dil (Dış Ticaret-İngilizce) 1	40/32	Yabancı dilde mesleki konuları dinlemek, konuşmak, okumak ve yazmak
Mesleki Yabancı Dil (Dış Ticaret-İngilizce) 2	40/32	
Mesleki Yabancı Dil (Borsa ve Finansman-İngilizce) 1	40/32	Yabancı dilde mesleki konuları dinlemek, konuşmak, okumak ve yazmak
Mesleki Yabancı Dil (Borsa ve Finansman-İngilizce) 2	40/32	
Mesleki Yabancı Dil (Bilgisayarlı Muhasebe-İngilizce) 1	40/32	Yabancı dilde mesleki konuları dinlemek, konuşmak, okumak ve yazmak
Mesleki Yabancı Dil (Bilgisayarlı Muhasebe-İngilizce) 2	40/32	

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011:16

2.2.3.4.4.10. Dış Ticaret İşlemleri

Dış Ticaret İşlemleri dersi, dış ticaret faaliyetleriyle ilgili temel işlemlerin ve kavramların verildiği derstir. Bu derste öğrencinin ithalat ve ihracat işlemleriyle ilgili yeterlilikleri kazanması amaçlanmaktadır.

Dış Ticaret İşlemleri dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 19'daki gibidir:

Tablo 19: Dış Ticaret İşlemleri Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Dış Ticaret Kavramları	40/16	Dış ticaret kavramlarını tespit etmek
Dış Ticaret Bağlantıları	40/16	Dış ticaret bağlantıları kurmak
Gümrük Belgeleri	40/16	Gümrük belgelerini düzenlemek
Bakanlıklarda Dış Ticaret İşlemleri	40/16	Bakanlıklarda dış ticaret işlemleri yapmak
İhracatçı Birlikleri ve Devlet Yardımları	40/16	İhracatçı birlikleri ve devlet yardımları işlemleri yapmak
KDV İstisnası İşlemleri	40/8	KDV istisnası ile ilgili işlemleri yapmak
Sigorta Kuruluşları İşlemleri	40/8	Sigorta kuruluşları ile ilgili işlemleri yapmak
Oda ve Borsa İşlemleri	40/8	Oda ve borsa ile ilgili işlemleri yapmak
Diğer Kuruluş İşlemleri	40/8	İzin veren diğer kuruluşlarla ilgili işlemleri yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 16

2.2.3.4.4.11. Dış Ticarete Teslim ve Ödeme

Dış Ticarete Teslim ve Ödeme dersi, ithalat ve ihracat işlemlerinde teslim ve ödeme şekilleri ile ilgili konuların yer aldığı derstir. Bu derste öğrenciye dış ticaret kapsamında teslim ve ödeme şekilleriyle ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Dış Ticarete Teslim ve Ödeme dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 20'deki gibidir:

Tablo 20: Dış Ticarete Teslim ve Ödeme Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Dış Ticarete Teslim Şekilleri	40/24	Dış ticarete teslim şekillerini tespit etmek
Dış Ticarete Ödeme Şekilleri	40/24	Dış ticarete ödeme şekillerini takip etmek

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 16

2.2.3.4.4.12. Dış Ticaret Mevzuatı

Dış Ticaret Mevzuatı dersi, dış ticaret faaliyetlerini düzenleyen mevzuatla ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrenciye; ihracat, ithalat, gümrük, kambiyo ve sigorta işlemleri ile ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Dış Ticaret Mevzuatı dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 21'deki gibidir:

Tablo 21: Dış Ticaret Mevzuatı Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
İhracat	40/16	İhracat işlemlerini yapmak
İthalat	40/16	İthalat işlemlerini yapmak
Gümrük Tarifeleri	40/16	Gümrük tarifelerini takip etmek
Banka ve Kambiyo İşlemleri	40/24	Banka ve kambiyo işlemlerini yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 17

2.2.3.4.4.13. Dış Ticaret Muhasebesi

Dış Ticaret Muhasebesi dersi, ithalat ve ihracat işlemlerinin muhasebesiyle ilgili konuların verildiği derstir. Bu derste öğrencinin ithalat ve ihracat işlemlerine ait muhasebe kayıtlarını yapabilmesi amaçlanmaktadır.

Dış Ticaret Muhasebesi dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 22'deki gibidir:

Tablo 22: Dış Ticaret Muhasebesi Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Mali Tablolar	40/16	Mali tabloları düzenlemek
Dış Ticaret Muhasebe Sistemi	40/16	Muhasebe sistemini oluşturmak
İthalat Kayıtları	40/16	İthalat işlemlerini kaydetmek
İhracat Kayıtları	40/16	İhracat işlemlerini kaydetmek
Dış Ticaret Finansmanı	40/16	Dış ticaret finansmanı sağlamak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 17

2.2.3.4.4.14. Banka İşlemleri

Banka İşlemleri dersi, bankacılık ve sigortacılık işlemleriyle ilgili konuların yer aldığı derstir. Bu derste öğrenciye; bankacılık işlemleri, mevduat işlemleri, kambiyo ve sigortacılık faaliyetleriyle ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Banka İşlemleri dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 23'teki gibidir:

Tablo 23: Banka İşlemleri Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Banka Kuruluş İşlemleri	40/16	Banka kuruluş işlemlerini yapmak
Mevduat İşlemleri	40/32	Mevduat işlemlerini yapmak
Kambiyo İşlemleri	40/32	Kambiyo işlemlerini yapmak
Hizmet İşlemleri	40/24	Hizmet işlemlerini yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 17

2.2.3.4.4.15. Sermaye Piyasası

Sermaye Piyasası dersi, sermaye piyasası kapsamındaki iş ve işlemlerle ilgili bilgilerin yer aldığı derstir. Bu derste öğrencinin sermaye piyasası ve bu piyasada faaliyet gösteren kuruluşlarla ilgili yeterlikleri kazanması amaçlanmaktadır.

Sermaye Piyasası dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 24'teki gibidir:

Tablo 24: Sermaye Piyasası Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Sermaye Piyasası Faaliyetleri	40/32	Sermaye piyasası faaliyetlerini tespit etmek
Finansal Kuruluşlar	40/32	Finansal kuruluşları seçmek
Türkiye'de Finansal Piyasalar	40/32	Türkiye'de finansal piyasaları takip etmek

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 17

2.2.3.4.4.16. Finansal Yatırım

Finansal Yatırım dersi, finansal yatırım faaliyetleri kapsamındaki işlemlerle ilgili bilgilerin verildiği derstir. Bu derste öğrencinin finansal piyasalar ve yatırım araçlarıyla ilgili yeterlikleri kazanması amaçlanmaktadır.

Finansal Yatırım dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 25'teki gibidir:

Tablo 25: Finansal Yatırım Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Finansal Yatırım Araçları	40/24	Finansal yatırım araçlarını değerlendirmek
Türev Piyasa Araçları	40/24	Türev piyasa araçlarını değerlendirmek
Finansal İşlemler	40/24	Finansal işlemleri yapmak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 18

2.2.3.4.4.17. Sermaye Piyasası Kayıtları

Sermaye Piyasası Kayıtları dersi, sermaye piyasalarında gerçekleştirilen işlemlerin muhasebe kayıtlarıyla ilgili konuların yer aldığı derstir. Bu derste öğrencinin sermaye piyasası ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapabilmesi amaçlanmaktadır.

Sermaye Piyasası Kayıtları dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 26'daki gibidir:

Tablo 26: Sermaye Piyasası Kayıtları Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Şirket Analizi	40/24	Şirket analizi yapmak
Finansal Kurumlar Muhasebesi	40/32	Muhasebe kayıtları yapmak
Finansal Tablo ve Raporlar	40/24	Tablo ve raporları düzenlemek

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 18

2.2.3.4.4.18. Çalışma Hayatı

Çalışma Hayatı dersi, hak ve sorumluluklar, mesleki faaliyetler, insan kaynakları yönetimi ve kalite standartlarıyla ilgili bilgilerin yer aldığı derstir. Bu derste öğrenciye; hak ve sorumluluklarını farkında olma, mesleki gelişmeleri takip etme, teknolojik ilerlemelerden yararlanma, insan kaynakları yönetimi ve kalite standartlarıyla ilgili yeterliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Çalışma Hayatı dersi modülleri ve kazandırılan yeterlilikler Tablo 27'deki gibidir:

Tablo 27: Çalışma Hayatı Dersi Modülleri

Dersin Modülleri	Süre	Kazandırılan Yeterlikler
Anayasal Hak ve Sorumluluklar	40/16	Anayasal haklarına ve sorumluluklarına uygun davranmak
Mesleki Gündem	40/16	Ekonomik, sosyal ve toplumsal olayları takip etmek
Personel Gelişimi	40/16	Personel gelişim faaliyetlerini yürütmek
Toplam Kalite Yönetimi	40/16	Toplam kalite prensiplerini uygulamak

Kaynak: MEB, Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, Ankara, 2011: 18

2.2.3.4.4.19. İşletmelerde Beceri Eğitimi

Okullardaki teorik eğitimin pratiğe dönüşmesine imkân sağlayan işletmelerde beceri eğitiminin içeriği, modüller ve bölgesel özellikler dikkate alınarak sektörün beklentilerini yansıtabilecek şekilde işletme temsilcileri, koordinatör öğretmenler ve alan öğretmenlerinin kararı ile belirlenir. İşletmelerde beceri eğitimi dersi Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre yapılır. İşletmelerde beceri eğitimi yapılmayan okul türlerinde öğrenciler, ilgili mevzuat doğrultusunda staj yaparlar.

2.2.3.4.5. Seçmeli Dersler

Talim ve Terbiye Kurulu'nun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları ve haftalık ders saati çizelgesindeki esaslar çerçevesinde seçmeli dersler alan dersleri ya da kültür dersleri arasından seçilebilir.

Hangi derslerin seçileceği; sektör ihtiyaçları dikkate alınarak alan öğretmenleri, koordinatör öğretmenler ve öğrenci talepleri doğrultusunda alanın ve dalların özelliklerine göre okul yönetimince belirlenir.

Seçmeli derslerin seçiminde, varsa o derse ait diğer modüllerin sırası takip edilir ve önceden alınması gereken dersler göz önünde bulundurulur. Seçmeli derslerin haftalık ders çizelgesinde belirtilen haftalık ders saati kadar alınması zorunludur (MEB, MFÖP, 2011: 19).

2.2.3.5. İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulaması

Muhasebe ve Finansman alanında eğitim veren Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin 12. sınıfında öğrenciler 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği hükümlerine göre lise eğitiminde aldıkları teorik eğitimi, haftada üç gün olmak üzere “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında muhasebe-finance alanında faaliyet gösteren serbest muhasebeci ve müşavirler ile sektördeki diğer firmalarda uygulama imkânı bulmaktadır.

Programın özelliğine göre genellikle son sınıfta işletmelerde uygulamaya giden öğrenciler, öğrenim görürken iş hayatı ile de tanışmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimi uygulamaları iş hayatının tanınması ve sektördeki uygulamaların fiilen görülüp takip edilmesi açısından son derece önemlidir. Ancak çeşitli nedenlerle İşletmelerde beceri eğitimi uygulamalarından beklenen fayda sağlanamamakta, uygulamalı meslek eğitimi yeterince etkili ve verimli şekilde gerçekleşmemektedir.

Bunun nedenleri olarak;

- Mesleki Eğitimle ilgili yasal mevzuatın güncellenme ihtiyacı
- Yeterli ve uygun staj yerinin bulunamaması
- Uygulama eğitiminin verimli şekilde denetlenmemesi
- Öğrencilerin önemli bölümünün uygulama eğitimiyle ilgili dosya tutmaması
- Öğrencilerin büyük bölümüne işveren tarafından asgari ücretin %30'u tutarındaki staj ücretinin ödenmemesi

- Öğrencilerin bazı işverenlerce ucuz işgücü olarak görülmesi
- Okul ve işletme arasındaki diyalogun yetersizliği
- Muhasebe-Finansman alanı dışındaki işletmelerde de uygulama eğitimine gidilmesi sayılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Genel Açıklama

Günümüz rekabet ortamında işletmelerin sayısı hızla artmakta, bu artış her mesleği ve meslek mensubunu ilgili alanda meydana gelen değişim ve gelişime ayak uydurma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu değişim ve gelişim muhasebecilik mesleğinde de kendisini hissettirmektedir.

Türkiye’de muhasebecilik mesleğinde ihtiyaç duyulan işgücünün yetiştirilmesi açısından Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, eski ve daha çok bilinen adıyla Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitimi büyük önem taşımaktadır. Bu ortaöğretim kurumlarında ilk üç yıl teorik eğitim verilmekte, son yıl olan 12. sınıfta ise ağırlıklı olarak “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında teorik bilginin pratiğe aktarılması amacıyla mesleki uygulamaya dönük staj uygulaması yapılmaktadır.

İşletmelerin muhasebecilik alanında ihtiyaç duyduğu ara eleman ihtiyacını karşılaması ve “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir” olacak meslek mensubu adaylarına lise seviyesinde temel muhasebe bilgisini ve yeterliliğini vermesi beklenen Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin hayati bir fonksiyon üstlenmesi beklenmektedir.

Bununla birlikte bu öğretim kurumlarıyla ilgili cevaplanması gereken bir takım sorular bulunmaktadır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yürütülmekte olan muhasebe öğretim programı muhasebecilik mesleği için yeterli altyapıyı sağlamakta mıdır? Bu okullarda verilen eğitim, sektörün beklentilerine uygun mudur? Bu ortaöğretim

kurumlarından mezun olan öğrenciler bu meslek için gerekli olan yeterliliklere sahip olarak mı mezun olmaktadır?

Genel durum değerlendirildiğinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği temel bilgi ve kabiliyete sahip olmadıkları görülmektedir. Bu gerçekten hareketle Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin teorik ve pratik açıdan yeterliliğini, öğretim faaliyetlerinin sektördeki ve mevzuattaki değişiklik ve yeniliklere göre güncelliğini, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim programlarının, kendisinden beklenen fonksiyonu ne ölçüde yerine getirebildiğini tespit etmek gayesiyle muhasebe meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili görüşleri, yapılan anket çalışmasıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Muhasebe öğretim müfredatı kâğıt üzerinde mükemmel bir görünüm arz etse dahi uygulama alanında birçok problemin ortaya çıktığı görülmektedir. Uygulamadaki aksaklık ve problemleri en iyi şekilde, muhasebecilik mesleğini fiilen icra eden muhasebe meslek mensuplarının ortaya koyabileceği düşüncesiyle meslek mensuplarının konuyla ilgili görüşleri, önce yüz yüze görüşme yapılarak daha sonra bu görüşmelerden elde edilen bulgulara ve konuyla ilgili literatüre uygun olarak geliştirilen anket formuyla test edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe öğretiminin yeniden yapılandırılmasına yardımcı olunması amacıyla meslek mensuplarının, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin işleyişi ve yapısı, bu okullardaki muhasebe öğretiminin revize edilmesi ve “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında yürütülen staj çalışmalarının daha verimli yürütülmesiyle ilgili görüşleri ve önerileri alınmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Muhasebe eğitiminin ortaöğretim düzeyinde verildiği Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitim süreci ve bu okullardan mezun olan öğrencilerle ilgili bir takım problemler ve yetersizlikler gözlenmektedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

- Öğrencilerin muhasebe alanında kendini yetiştirme, öğrenme ve muhasebenin temel becerilerini kavramadaki isteksizliği,
- Öğrencilerin temel muhasebe mantığına sahip ol(a)madan mezun olması,
- Müfredat olarak iyi durumda olmasına rağmen muhasebe eğitiminin öğrenciye istenileni verememesi,
- Muhasebe-Finansman alanı öğrencilerinin seçtikleri alanın amacı ve işlevinin farkında olmaması,
- İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarından istenilen verimin elde edilememesi,
- Dört yıllık lise düzeyindeki muhasebe eğitimi sonucunda hedeflerle mevcut durum arasında büyük bir fark oluşmasıdır.

Yukarıda belirtilen sebeplerle bu çalışmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitiminde yaşanan problemleri bilimsel olarak tespit etmek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla Doğu Karadeniz Bölgesinin çeşitli illerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali müşavir, Bağımsız Denetçi ve diğer unvanlarla muhasebe alanında faaliyet gösteren meslek mensuplarının düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan alan araştırması ile ulaşılmak istenen, muhasebe meslek mensuplarının;

- Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri muhasebe alanından mezun olan öğrencilerin mesleki yeterlilikleriyle ilgili bakış açılarının tespit edilmesi,
- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe öğretim müfredatı hakkındaki fikirlerinin belirlenmesi,
- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin yapısı ve işleyişiyle ilgili tavsiyelerinin neler olduğunun tespit edilmesi,
- İşletmelerde Beceri Eğitimi adı altında yapılan staj uygulamaları hakkındaki fikir ve önerilerinin neler olduğunun belirlenmesi,
- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe öğretiminin daha verimli hale getirilmesiyle ilgili önerilerinin neler olduğunun tespit edilmesidir.

3.3. Literatür Taraması

Ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin verimliliği ve beklentilere uygunluğu konusu, çeşitli bilimsel çalışmalarda farklı yönleriyle ele alınmıştır. İlk derece muhasebe eğitimi ortaöğretim kurumlarında verildiği için bu okullardaki eğitimin yeterliliği ve verimliliği çok sayıda bilimsel çalışmanın da konusunu oluşturmaktadır.

Meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimi; eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliği, beklentilere uygunluk, beceri eğitimi çalışmaları-gibi açılardan ele alınmakta ve bilimsel çalışmalarda incelenmektedir.

3.3.1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Niteliğiyle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Süer (2007), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin durumunu incelemiş, muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Çalışmanın örnek kitlesi ticaret meslek liselerinde çalışan 147 meslek dersi öğretmeni ve bu öğretmenlerin dersine girdiği 411 ticaret meslek lisesi öğrencisidir. Çalışmada; ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi ile ilgili olarak, birçok konuda sorunlar yaşandığı ortaya konulmuştur. Öğrencilerin ticari defterlere kayıt yapabilecek donanıma sahip olmadığı belirlenmiştir. Bazı öğrencilerin muhasebe eğitimine uygun olmayan işletmelerde staj yaptıkları ve bu durumun beceri eğitimini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Ders ortamlarının muhasebe eğitimi için ihtiyaç duyulan araç-gereç bakımından yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Çalışmada muhasebe eğitimi içerisindeki meslek derslerinin içeriğinin zenginleştirilmesi, meslek derslerinin miktarının gerekli görülen dersler eklenip gereksiz olan dersler çıkartılarak artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrenciler, beceri eğitiminin kendilerini iş ve meslek hayatına hazırlamada kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

Çamtosun (2009), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin durumunu ele almış ve bu eğitimin meslek yüksekokullarındaki muhasebe eğitime etkileri üzerinde durmuştur. Çalışma kapsamında muhasebe alanında öğrenim gören 439 meslek

yüksekokulu öğrencisinin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmanın sonucunda ticaret meslek liselerinde önemli sorunlar olmasına rağmen, verilen eğitimin meslek yüksekokullarına yeterli alt yapı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bay (2010), MEGEP projesinin getirdiği yararlar ve muhasebe eğitiminde uygulanması sırasında ortaya çıkan olumsuzluklar üzerinde çalışmış, iş piyasası ihtiyaç analizi, kalite güvencesi konuları üzerinde durmuştur. MEGEP'in Ticaret Meslek Liselerinde uygulanmasını irdelediği araştırmasında, uygulama sırasında ortaya çıkan olumsuzlukları, önceden uygulanan klasik sistem ile karşılaştırıldığında getirdiği yenilikleri, eğitim-öğretim ve değerlendirmeye etkisini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma kapsamında Ankara ili genelindeki Ticaret Meslek Liseleri ve Çok Programlı Liselerde görev yapan 210 muhasebe finansman öğretmenine anket uygulanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda kadrolu olarak çalışmasından ve iş garantisinden dolayı kendini yenileme ihtiyacı hissetmediklerini tespit etmiştir. Muhasebe alanı öğretmenleri, muhasebe modüllerindeki hedeflerin gerçekleştirilebilirliği hakkında olumsuz görüşler bildirmişlerdir.

Bay (2010) ayrıca modüllerde gereksiz bilgilere yer verildiği ve hatalara rastlandığını tespit etmiştir. Çalışmada; öğretmenlerin alanlarıyla ilgili hizmet içi eğitime alınması, iş piyasasıyla mesleki eğitim kurumları arasında sürekli ve dengeli bir işbirliği kurulması, modüllerin gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılması, ticaret meslek liselerine alınan öğrencilerin profilinin iyileştirilmesi önerilmektedir.

Soylu (2014), Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe ve Finansman Alanının durumunu ele almış, muhasebe eğitimi ile bu eğitimde karşılaşılan sorunları incelemeye çalışmış ve elde edilen bulgular neticesinde muhasebe eğitiminin kalitesinin arttırılmasına yönelik önerilerde bulunmuştur. Çalışma kapsamında 311 muhasebe finansman alanı öğrencisi ve 44 muhasebe finansman öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrenciler, açık lise muhasebe eğitiminde; mesleki derslere devamın sağlanması, ders modüllerine ulaşma, farklı yaş gruplarıyla aynı ortamda ders takibi ve disiplin gibi konularda sorunlar yaşamaktadır. Öğretmenler ise modüllerin öğrenci seviyesine uygun ve güncel olmaması, yüz yüze eğitimin yeterince verimli olmaması gibi problemlere işaret etmişlerdir. Çalışmada sorunların düzeltilmesinde

ve eğitimle ilgili yeni adımların atılmasında mutlaka öğretmen, öğrenci, veli ve sektör görüşlerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

3.3.2. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Beklentilere Uygunluğuyla İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Yardım (2009), Ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitiminden öğrencilerin ve işverenlerin memnuniyet derecesini tespit etmeye çalışmış ve ulaşılan sonuçlara göre muhasebe eğitiminde MEGEP projesinin amacına ulaşma derecesini araştırmıştır. Araştırma kapsamında 441 ticaret meslek lisesi öğrencisine ve 121 işverene anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre işverenler beceri eğitimi yaptıkları öğrencilerden orta düzeyde memnundurlar. Ayrıca işverenlerin MEGEP projesine bakış açılarının ve projeden beklentilerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında; ortaöğretim muhasebe eğitiminin değişen şartlara göre sürekli güncellenmesi, öğretmenlerin mesleki konularda hizmet içi eğitime alınması, okulların gerekli teknolojik araç-gereçlerle donatılması, işletmelerde beceri eğitiminin süresinin uzatılması önerilmiştir.

İmamoğlu (2010), ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe öğretim programlarının durumunu incelemiş, bu eğitimden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimini değerlendirmek ve karşılaşılan sorunları belirlemek amacıyla; ticaret meslek liselerindeki 690 öğrenciye ve 76 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ticaret meslek liselerine yönelen öğrenci niteliğinde ciddi düşmeler yaşanmaktadır. Bunu önlemek ve ticaret meslek liselerine muhasebe alanında başarılı olabilecek öğrencilerin gelmesini sağlamak amacıyla bu okullara sınavla öğrenci alınması önerilmektedir. İş piyasasıyla ticaret meslek liselerinin ilişkilerinin iyi olmadığı, bu nedenle ilerleyen yıllarda bu okulların öğrenci bulmakta zorluk yaşayabileceği belirtilmiştir. Araştırmada ayrıca mesleki eğitim için ayrı bir üniversite giriş sınavı yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Aksakaloğlu (2013), Ticaret Meslek Lisesinde eğitim alan öğrencilerin lisede aldıkları eğitim ile muhasebecilik mesleğine ne derece uygun hale geldiğini araştırmıştır.

Çalışmada muhasebe bürolarında staj yapan ticaret meslek lisesi öğrencileriyle ilgili 295 Serbest Muhasebeci Mali Müşavire anket uygulamış, verilen eğitim ile öğrencilerin mesleğe uygun hale gelip gelmedikleri ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Ticaret Meslek Liselerinde öğrenim görmüş olan öğrencilerin, bu süre içerisinde aldıkları eğitim ile staj döneminde ve iş hayatında başarılı olamadıkları, iş hayatına uyum sağlamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitimi ile muhasebe meslek mensubu olabilmelerinin zor olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler muhasebe kaydı yapabilme ve belge düzenleme konusunda oldukça yetersizdir. Çalışmada öğrencilere mümkün olduğunca çok uygulama yaptırılması ve teorik bilginin mutlaka uygulamalı eğitimle tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır.

3.3.3. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) ile İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Gökgöz (2007), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimini incelemiş, bu eğitimle ilgili stajyerlik aşamasında yaşanan problemlerin neler olduğunu tespit ederek bu problemlere yönelik çözüm önerilerinde bulunmuştur. Araştırmasında ticaret meslek lisesinde muhasebe eğitimi alan 755 stajyer öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden ele alınması gerekmektedir. Araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun ticaret meslek liselerine bu okulların gerçek amacı dışında nedenlerle gittikleri görülmüştür. Ayrıca başarılı bir stajyerlik eğitiminin öğrencilerin alanlarına uygun işyerlerinde staj yapmalarına bağlı olduğu gerçeğinden hareketle öğrencilere bu imkânı sağlayacak tedbirlerin alınması gerekliliği belirtilmiştir. Son olarak okuldaki eğitimle uygulama eğitimi arasında bir bütünlüğün olmadığı görülmüş ve teorik eğitim ile uygulama eğitimi arasındaki bütünlüğü sağlayıcı bir eğitim sistemi ve müfredat oluşturulması tavsiye edilmiştir.

Demirci (2007), ticaret meslek lisesi öğrencilerinin staj eğitiminde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümü için yapılabilecekleri araştırmıştır. Araştırma kapsamında ticaret meslek liselerinde staj yapan 283 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi sırasında ilgili kanun ve

yönetmeliklerle kendilerine verilen hakları yeterince bilmedikleri ve kullanamadıkları ortaya çıkmıştır. Çalışmada öğrencilerin okulda aldıkları teorik eğitimle stajdaki uygulamaların örtüşmediği, öğrencilerin stajda kendilerinden beklenenleri yapabilecek mesleki bilgi ve beceriye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında staj çalışmalarıyla ilgili; öğrencilerin staj öncesi uyum eğitimine alınması, staj ücretinin artırılması, öğrencilerin işyerlerine not ortalamalarına göre yerleştirilmesi, uygun olmayan işletmelere stajyer gönderilmemesi, işletmelere yasal sorumluluklar verilmesi, öğrencilerin muhasebe alan derslerinin artırılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Yılmaz (2011), ticaret meslek liselerindeki staj uygulamasının muhasebe alanı öğrencileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma kapsamında ticaret meslek liselerinde eğitim alan ve işletmelerde staj yapan 235 stajyer öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmada öğrencilerin büyük bölümünün ticaret meslek lisesini, bu lisenin amacına uygun olmayan bir sebep doğrultusunda tercih ettiği anlaşılmıştır. Araştırmaya göre öğrenciler, beceri eğitiminin kendilerine iş disiplini ve iş ahlakı kazandırdığını belirtmişlerdir. Beceri eğitimi, bu değerleri öğrencilere büyük oranda kazandırmıştır. Öğrencilerin büyük bölümü iş dünyasının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördüklerini düşünmektedir. Böyle bir düşünce öğrencilerin beceri eğitimi uygulamasına yeterince önem vermemelerine neden olmaktadır. Çalışmada ticaret meslek liselerinin yeterli sayıda işletme bulamadıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca işletmelerin beceri eğitimi için okulla işbirliği yapmalarını sağlamak amacıyla, beceri eğitimi yaptıran işletmelere devlet tarafından bazı teşvikler verilmesi ve kolaylıklar sağlanması önerilmektedir.

3.4. Araştırmanın Metodolojisi

3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Ön Çalışması

Araştırmanın evreni, Doğu Karadeniz Bölgesinin çeşitli illerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali müşavir, Bağımsız Denetçi ve diğer unvanlarla muhasebe alanında faaliyet gösteren meslek mensuplarıdır.

Anket formunun hazırlanmasında meslek mensuplarıyla yüz yüze görüşmeler yapılmış ve meslek mensuplarının öncelikleri, uyarıları ve ankette öncelikle bulunmasında fayda gördükleri hususlar dikkate alınarak anket formu şekillendirilmiştir.

Ayrıca çalışma için hazırlanan anket formunun anlaşılabilirliğini ve uygulanma imkânını tespit etmek amacıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde muhasebe alanında hizmet veren öğretim üyelerinin katkıları sağlanmış, akademisyenlerin tespit ve ikazları çerçevesinde anket formu oluşturulmuştur.

Hazırlanan anket formu, çoğunluğu kendi bürosunda serbest meslek faaliyeti icra eden meslek mensupları ile iş sözleşmesiyle ücret karşılığı çalışan meslek mensuplarına uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilecek sonuçların güvenilirliğini artırmak amacıyla çoğunlukla mesleki tecrübesi 10 yılın üzerinde olan meslek mensupları araştırmaya dahil edilmiştir.

Anketin uygulanmasında geri dönüş oranını artırmak için meslek mensuplarına yüz yüze görüşme yöntemiyle ulaşılmıştır. Meslek mensuplarının çoğunluğuna katıldıkları çeşitli eğitim ve seminerler sırasında ulaşılmış, bir kısmına da tek tek işyerlerinde ulaşılmıştır.

Anket verilerini toplama süreci 15.03.2015 tarihinde başlamış ve 20.12.2015 tarihinde tamamlanmıştır. Bu süreçte yüz yüze görüşme yöntemiyle toplam 170 farklı meslek mensubuna anket formu ulaştırılmış, 4 farklı ilden (Bkz. Tablo 31) toplam 151 meslek mensubu anket talebine olumlu cevap vererek anket formunu cevaplandırmıştır. Bu sebeple anket geri dönüş oranı %88 (151/170) olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için muhasebe eğitimi literatüründen yararlanılarak ve yapılan yüz yüze görüşmeler çerçevesinde bir anket formu (Bkz. Ek-1) hazırlanmıştır. Ankette Doğu Karadeniz bölgesinde faaliyet gösteren, mesleki tecrübesi çoğunlukla 10 yıl ve üzerinde olan muhasebe meslek mensupları hedef kitle olarak seçilmiştir. Anket formu, ulaşılmak istenen amaca yönelik olarak iki bölümden

oluşmaktadır. Birinci bölüm; katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 5 sorudan, ikinci bölüm muhasebe meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde uygulanmakta olan mevcut muhasebe öğretimiyle ilgili düşüncelerinin ve muhasebe öğretiminin iyileştirilmesine yönelik önerilerinin beşli Likert ölçeği aracılığı ile ölçülmesine yönelik 34 sorudan oluşturulmuştur. Anket sorularının hazırlanmasında Aksakaloğlu (2013)'nin çalışmasında kullandığı anket formundan da yararlanılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programına aktarılmış ve frekans dağılımı, ortalamalar, farklılık analizi gibi istatistikî yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Sonuçları ve Sonuçların Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının genel özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan sorulara ilişkin elde edilen bulgular ve frekans dağılımları aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir:

Tablo 28: Meslek Mensuplarının Genel Özellikleri

Cinsiyet	N	%
Bay	140	93
Bayan	11	7
Toplam	151	100
Yaş	N	%
26 – 35 arası	11	7
36 – 45 arası	57	38
45 ve üzeri	83	55
Toplam	151	100
Meslekler	N	%
SMMM	145	96
YMMM	1	1
Bağımsız denetçi	3	2
Diğer	2	1
Toplam	151	100

Tablo 28’de görüldüğü gibi ankete katılan meslek mensuplarının %93’ü bay, % 7’si ise bayandır.

Anket katılımcılarının %55'i 45 yaşın üzerinde iken, % 38'i ise 36 - 45 yaş aralığındadır. % 7'si 26-35 yaş aralığında yer almaktadır.

Ankete katılan meslek mensuplarının çok büyük bir bölümü; % 96'sı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirdir.

Değişkenlere ait verilerin güvenilir olup olmadıkları Cronbach Alfa katsayısı ile belirlenebilir. Bu katsayı 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır (Bayram, 2004: 127). Ölçeğin güvenilirliği açısından alfa katsayısına ilişkin yorum aşağıda Tablo 29'daki gibi yapılır (Nakip, 2006: 146):

Tablo 29: Alfa Katsayısının Güvenilirliği

Katsayı (%)	Güvenilirlik Derecesi
01 – 20	Hiç güvenilirmez
21 – 40	Güvenilmez
41 – 60	Nispeten güvenilir
61 – 80	Güvenilir
81 – 100	Çok güvenilir

Bu çalışmada uygulanan anket sorularının Cronbach's Alpha değeri %84,52'dir. Bu değer araştırma sonuçlarının çok güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 30: Meslek Mensuplarının İllere Göre Dağılımı

İller	N	%
Trabzon	79	52
Rize	36	24
Giresun	34	23
Artvin	2	1
Toplam	151	100

Tablo 30'da görüldüğü gibi ankete katılan meslek mensuplarının %52'si Trabzon'da, %24'ü Rize'de, %23'ü Giresun'da, %1'i ise Artvin'de mesleğini icra etmektedir.

3.5.1. Anket Sonuçlarının Soru Grupları İtibarıyla Değerlendirilmesi

Meslek mensuplarına ankette yönlendirilen 34 soru, ölçülmek istenen amaca göre 5 ana grupta toplanmıştır. Daha sonra meslek mensuplarının ortak amacı ifade eden soru gruplarına verdiği cevapların ortalaması alınarak Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili meslek mensuplarının genel kanaatlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.5.1.1. Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Sonuçlar

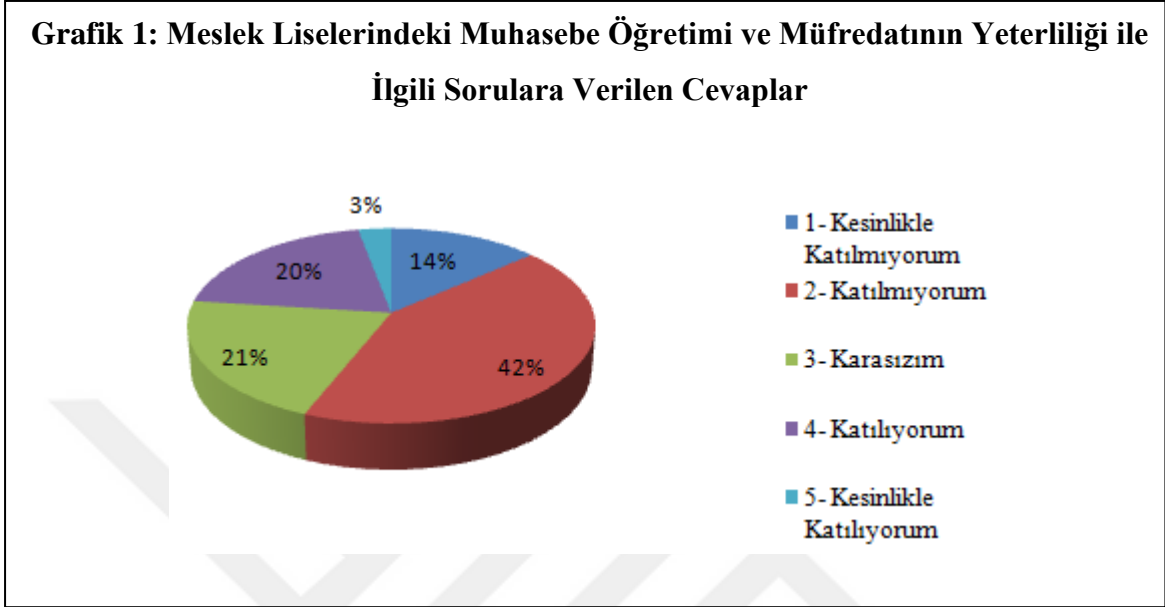
Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili aşağıdaki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistiki değerleri ortaya konulmuştur:

Tablo 31: Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Görüşleri

Soru No	Meslek liselerindeki öğretim ve müfredatın yeterliliğiyle ilgili durum tespitine yönelik sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
1	Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, öğrencilerin mesleklerini icra ederken, kendilerinden beklenen görevleri yapabilmeleri için yeterli olduğu görülmektedir.	2,42	1,05
2	Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, teorik muhasebe bilgisi açısından yeterli olduğu anlaşılmaktadır.	2,70	1,09
3	Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin, muhasebecilik mesleğindeki pratikle ve iş akışıyla uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.	2,59	1,05
4	Meslek Liselerinde verilen; vergi, sosyal güvenlik ve diğer uzmanlık bilgisi gerektiren işlemlerin yürürlükteki mevzuata uygun ve güncel olarak aktarıldığı anlaşılmaktadır.	2,54	0,99
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		2,55	1,04

Tablo 31’de görüldüğü gibi Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki eğitim-öğretimin ve müfredatın yeterliliği konusunda yönlendirilen sorulara meslek mensuplarının

verdiği cevapların ortalaması 2,55 gibi oldukça düşük bir değerdir. Bu gruptaki sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevapların durumu şu şekildedir:

Grafik 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan meslek mensuplarının % 42’si meslek liselerindeki muhasebe eğitimini ve müfredatını yetersiz bulmakta iken % 14’ü “Kesinlikle Yetersizdir.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Meslek mensuplarının % 21’i “Kararsızım” şeklinde cevap vermiştir. Meslek mensuplarının % 20’si meslek liselerindeki muhasebe eğitimini yeterli bulmaktadır. % 3’ü ise “Kesinlikle yeterlidir” şeklinde fikir beyan etmiştir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde meslek mensuplarının sadece % 23’ü meslek liselerindeki muhasebe eğitimini yeterli bulduğu görülmektedir. Bu oran muhasebecilik mesleğini fiilen icra eden meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ve Çok Programlı Anadolu Liseleri muhasebe bölümünde öğrenim gören ya da bu bölümden mezun olan öğrencilere verilen muhasebe eğitimini yetersiz bulduklarını ortaya koymaktadır.

Meslek liselerindeki eğitim ve müfredatla ilgili meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde 2,55 ile en düşük ortalamanın bu gruptaki sorulara verilen cevaplarda ortaya çıktığı görülmektedir. Bu, meslek mensuplarının meslek liselerindeki

öğretim müfredatının ve öğrencilere kazandırılan becerilerin yetersiz olduğu konusunda büyük oranda aynı şekilde düşündüklerini göstermektedir.

Araştırmada meslek mensupları, meslek liselerindeki öğretim müfredatını öğrencinin kendinden bekleneni yapması için teorik bilgi olarak yetersiz bulmaktadır. Meslek mensupları, muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğindeki iş akışına yeterince uygun olmadığını ve güncelliğini koruma bakımından yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlar; Süer (2007), Gökğöz (2007) ve İmamoğlu (2010) tarafından belirtilen ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin istenilen düzeyde olmadığı ve beklentileri karşılamadığı görüşünü destekler niteliktedir.

3.5.1.2. Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğrencilerin mesleki yeterliliğiyle ilgili aşağıdaki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 32: Meslek Mensuplarının Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Görüşleri

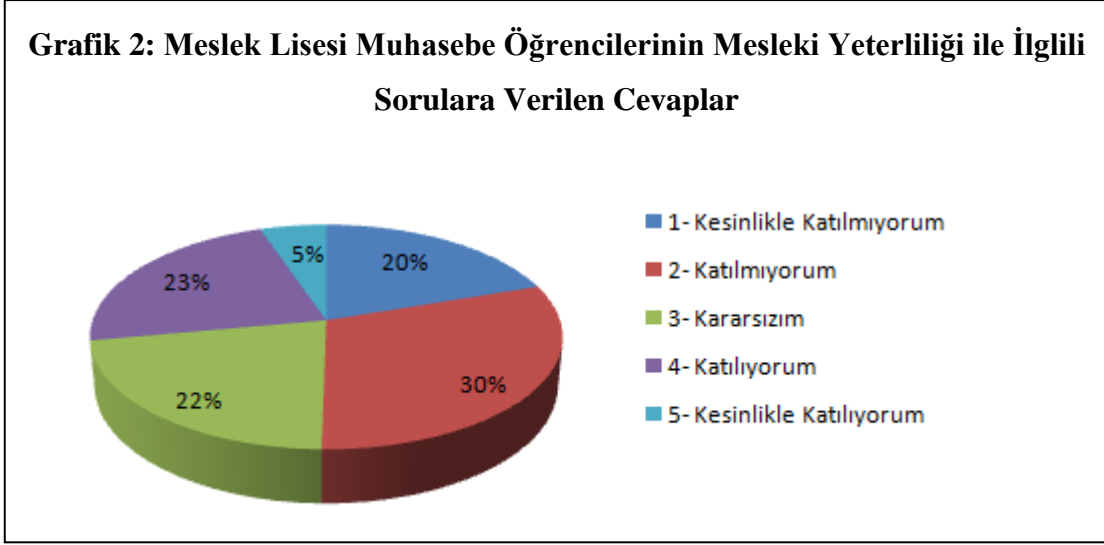
Soru No	Öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
5	Meslek Lisesi öğrencilerinin, muhasebecilik mesleği için gerekli olan temel matematik bilgisine ve ticari hesaplamaları yapabilme kabiliyetine sahip oldukları görülmektedir.	2,60	1,08
6	Meslek Lisesi öğrencilerinin, okullarında öğrendikleri bilgilerle Word ve Excel gibi ofis programlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	2,91	1,14
7	Meslek Lisesi öğrencilerinin, “klavye dersinde” öğrendikleri bilgilerle kişi ve kurumlar arasında gerçekleştirilen yazışmaları hızlı bir şekilde yapabildikleri görülmektedir.	3,15	1,05

Tablo 32'nin Devamı

Soru No	Öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
8	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle; fatura, irsaliye, serbest meslek makbuzu gibi ticari belgeleri ve aylık-yıllık beyannameleri düzenleyebildikleri görülmektedir.	2,32	1,02
9	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, işletme hesabı defterini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	2,66	1,16
10	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, bilanço esasına göre birinci sınıf tacirlerin ticari defterlerini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	1,98	1,09
11	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, muhasebe yazılımlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	2,40	1,05
12	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, uzmanlık bilgisi gerektiren muhasebe işlemlerini (inşaat, sigorta, taşımacılık vb.) yapabildikleri görülmektedir.	2,00	1,11
13	Öğrencilerin Vergi dairesi, SGK ve diğer kurumlara karşı mükellefin ve muhasebe meslek mensubunun sorumluluklarının neler olduğunu bildikleri ve gerekli işlemleri yapabildikleri anlaşılmaktadır.	2,42	1,12
17	Meslek Lisesi muhasebe alanından mezun öğrenciler; muhasebe alanında istihdam imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre oldukça avantajlı durumdadır.	3,75	1,04
20	Mezun olan öğrenciler; çalışmaya başladıklarında en azından bir işletmenin ön muhasebe işlemlerini yapabilirler.	2,74	1,00
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		2,63	1,18

Tablo 32'de görüldüğü gibi öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye dönük sorulara verilen cevaplar incelendiğinde 2,63 gibi düşük bir ortalama hesaplanmıştır. Bu grupta meslek mensuplarına 11 soru yöneltmiştir. Bu sorulardan sadece 2'sine verilen cevapların ortalaması 3'ün üzerindedir. Buna göre meslek mensupları, meslek liselerindeki muhasebe eğitimiyle bireylerin mesleki bakımdan istenilen becerilere sahip olamadıklarını düşünmektedir. Bu sonuçlar ortaöğretim muhasebe öğrencilerinin mesleğin gerektirdiği yeterlilik ve becerilere sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Grafik 2: Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar

Grafik 2’de görüldüğü gibi meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin mesleki yeterliliğiyle ilgili sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde %30’unun muhasebe alanı öğrencilerini yetersiz, %20’sinin ise kesinlikle yetersiz bulduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının %22’si bu konuda kararsız kalırken sadece %28’i öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeyini yeterli bulmaktadır. Meslek mensuplarının büyük çoğunluğu meslek lisesi öğrencilerini mesleki bakımdan yetersiz bulmaktadır.

Bu gruptaki sorulara verilen cevaplar incelendiğinde “Meslek Lisesi öğrencilerinin, klavye dersinde öğrendikleri bilgilerle kişi ve kurumlar arasında gerçekleştirilen yazışmaları hızlı bir şekilde yapabildikleri görülmektedir” ve “Meslek Lisesi muhasebe alanından mezun öğrenciler; muhasebe alanında istihdam imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre oldukça avantajlı durumdadır.” şeklindeki 7. ve 17. sorulara verilen cevapların ortalamasınının 3’ün üzerinde olduğu görülmektedir. Meslek mensupları, muhasebe eğitimi alan öğrencileri bilgisayarla ilgili becerilerde ve yazışmalarda kısmen yeterli bulmakta ve öğrencilerin istihdam edilme imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre kısmen avantajlı olduklarını düşünmektedirler.

Öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik diğer 9 soruda meslek mensuplarının olumsuz bir kanaate sahip oldukları görülmektedir.

Meslek mensupları, öğrencilerin muhasebe meslek eğitimi almış bir lise öğrencisi/mezunundan beklenen;

- Ticari defterleri tutma,
- Temel ticari hesaplamaları yapma,
- Ticari belgeleri düzenleyebilme,
- Aylık ve yıllık beyannameleri düzenleme,
- Muhasebe yazılımlarını kullanma,
- SGK işlemlerini yapabilme,
- Staj süresini bilinçli değerlendirme,
- Ön muhasebe işlemlerini yapabilme,

gibi yeterliliklere sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre meslek lisesi muhasebe öğrencileri mesleki açıdan oldukça yetersizdir. Aynı konuda Aksakaloğlu (2013) çalışmasında; meslek mensuplarının meslek liselerinde muhasebe eğitimi alan öğrencileri, muhasebe kaydı yapabilme ve belge düzenleyebilme konusunda oldukça zayıf bulunduğunu ifade etmektedir. Yine aynı konuda Süer (2007), öğrencilerin gerçek defterlere kayıt yapabilecek yeterlilikte olmadığını ifade etmektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin mesleki açıdan yetersiz olduğu bulgusu, benzer çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir.

3.5.1.3. İşletmelerde Beceri Eğitiminin Mevcut Durumuyla İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamalarının durumuyla ilgili aşağıdaki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 33: Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri

Soru No	İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarlarıyla ilgili durum tespitine ilişkin sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
14	Meslek Lisesi öğrencileri, staj çalışmalarının mesleki yeterliliklerini artırmak için yapıldığının farkındadır ve stajda geçirilen süreyi bu bilinçle hareket ederek değerlendirmektedir.	2,99	1,06

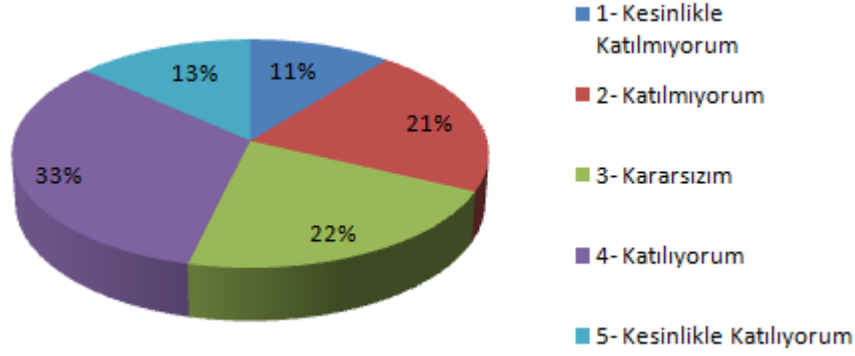
Tablo 33'ün Devamı

Soru No	İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarıyla ilgili durum tespitine ilişkin sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
15	Meslek Liselerinde “işletmelerde beceri eğitimi” (staj) çalışmalarının yaz tatili yerine; yıl içerisinde haftada 3 gün olmak üzere, okuldaki eğitim öğretimle beraber yürütülmesi verimli olmaktadır.	3,66	0,98
16	Meslek Liselerinin son sınıf ders programlarında yer alan “işletmelerde beceri eğitimi” kapsamında yapılan staj uygulamaları , teorik muhasebe bilgisini pratiğe aktarmak için mutlaka gereklidir.	3,99	0,99
18	Meslek Lisesi öğrencileri, stajyer çalıştırmaya gönüllü muhasebe meslek mensubu ve işletme sayısının az olması sebebiyle; PTT, esnaf odası gibi kurumlarda ve muhasebeyle doğrudan ilgili olmayan işletmelerde de staj yapabilir.	2,76	1,24
19	Meslek Lisesi öğrencilerinin sadece 12. sınıfta “işletmelerde beceri eğitimine” (staja) gönderilmeleri pratik muhasebe uygulamalarını öğrenebilmeleri için yeterlidir.	2,43	1,09
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		3,16	1,21

Tablo 33'te görüldüğü gibi işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarıyla ilgili durum tespitine ilişkin sorulara verilen cevaplar incelendiğinde cevapların ortalamasının 3,16 ile “Kararsızım” seviyesi olan 3'ün biraz üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle meslek mensuplarının mevcut “İşletmelerde Beceri Eğitimi” (Staj) çalışmaları hakkında net bir fikir sahibi olmadıkları, işletmelerde beceri eğitimini gerekli bulmalarına rağmen süresi ve şekli hakkında farklı düşüncelere sahip oldukları ifade edilebilir.

Meslek mensupları, meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin staj çalışmalarını bilinçli bir şekilde değerlendirip mesleki yeterliliklerini artırmak için çalıştıkları konusunda “Kararsızım” şeklinde bir düşünce ortaya koymuşlardır.

Grafik 3: İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarının Verimliliği ile İlgili Sorulara Verilen Cevaplar

Grafik 3'te görüldüğü gibi meslek mensuplarının %21'i meslek liselerinde işletmelerde beceri eğitimi adı altında yürütülmekte olan staj çalışmalarını yetersiz, %11'i ise kesinlikle yetersiz bulmaktadır. Meslek mensuplarının %22'si bu konuda kararsız kalırken %33'ü verimli bulmuş, %13'ü ise kesinlikle verimlidir şeklinde görüş bildirmiştir.

Meslek mensupları, işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının yaz tatili yerine; yıl içerisinde haftada 3 gün olmak üzere, okuldaki eğitim öğretimle beraber yürütülmesini kısmen verimli bulmakta, işletmelerde beceri eğitimi kapsamında yapılan staj uygulamalarının, teorik muhasebe bilgisini pratiğe aktarmak için mutlaka gerekli olduğunu düşünmektedir.

Muhasebe meslek mensupları, stajyer çalıştırmaya gönüllü muhasebe meslek mensubu ve işletme sayısının az olması sebebiyle; PTT, esnaf odası gibi kurumlarda ve muhasebeyle doğrudan ilgili olmayan işletmelerde staj yapılmasını uygun bulmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin sadece 12. sınıfta işletmelerde beceri eğitimine gönderilmelerini pratik muhasebe uygulamalarını öğrenebilmeleri için yetersiz bulmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerde beceri eğitimiyle ilgili birçok problem ve yetersizlik söz konusudur. Bu nedenle beceri eğitimi istenilen sonucu vermemektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde ortaya çıkan işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının yeterince verimli olmadığı sonucu, Gökgez (2007), Demirci (2007), Süer (2007) ve İmamoğlu (2010) tarafından ifade edilen beceri eğitimiyle ilgili birçok sorun yaşandığı görüşünü destekler niteliktedir.

3.5.1.4. İşletmelerde Beceri Eğitimiyle İlgili Değişiklik Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamalarıyla ilgili, faydalı olacağı düşünülen değişikliklerle ilgili önerilerin yer aldığı sorular yöneltmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

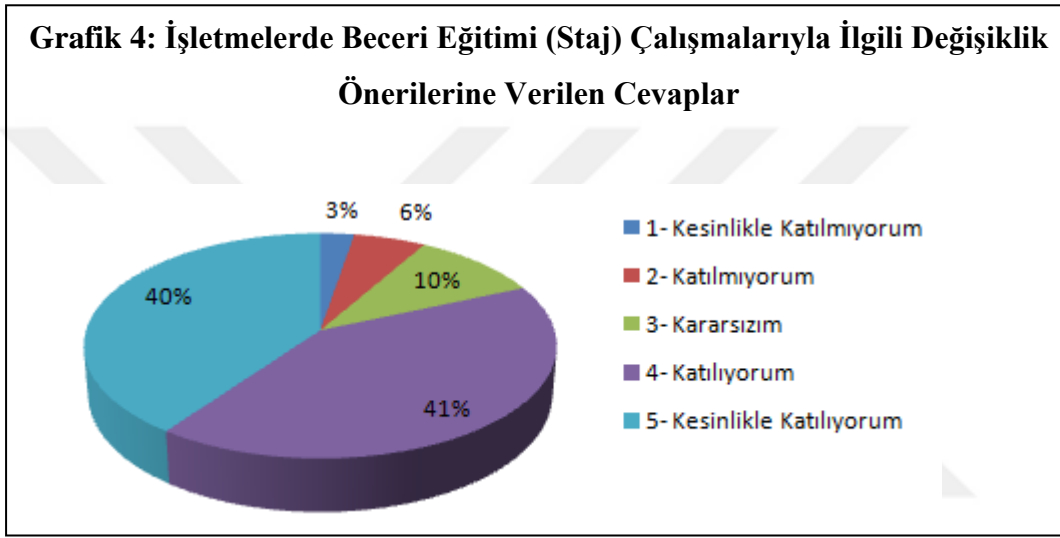
Tablo 34: İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Reform Önerilerine İlişkin Meslek Mensuplarının Görüşleri

Soru No	İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarlarıyla ilgili önerilere ilişkin sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
21	Meslek Liselerindeki staj süresi (1 yıldan) daha uzun olmalıdır.	4,02	1,00
22	Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının süresi uzatılmalı; 10, 11 ve 12. sınıflara yayılmalıdır.	4,01	0,99
24	Muhasebe meslek elemanlarının staj ücreti ödeme külfetine girmek istememe eğilimi sebebiyle; bu ücreti Milli Eğitim Bakanlığı karşılamalı, böylece öğrencilere meslek mensuplarının yanında daha uzun süre staj yapabilme imkânı sağlanmalıdır.	4,09	1,02
25	Meslek Liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB'la, il genelinde SMMM Odalarıyla işbirliğine gidilerek daha verimli bir staj eğitimi planlanmalıdır.	4,31	0,88
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		4,10	0,97

Tablo 34'te işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarlarıyla ilgili yapılması gereken reformlara ilişkin cevaplar incelendiğinde, meslek mensuplarının araştırmada kendilerine

uygulanan ankette en yüksek ortalamaya sahip cevapları 4,10 ile bu gruptaki sorulara verdikleri görülmektedir.

Meslek mensupları staj süresinin daha uzun olmasını ve yıllara yayılmasını uygun bulmaktadır. Ayrıca staj ücretinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmasını ve işletmelerde beceri eğitimi çalışmalarının TÜRMOB tarafından organize edilmesini istemektedirler.

Grafik 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan meslek mensuplarının % 41'i işletmelerde beceri eğitimiyle ilgili değişiklik önerilerini desteklemiş, % 40'ı ise kesinlikle destekliyorum şeklinde görüş beyan etmiştir. Bu konuda meslek mensuplarının % 10'u kararsız kalırken sadece % 9'u olumsuz görüş bildirmiştir.

Meslek mensupları işletmelerde beceri eğitimiyle ilgili değişiklik önerilerini büyük oranda desteklemektedir. Elde edilen bu sonuç Gökğöz (2007), Demirci (2007) ve Süer (2007)'in aynı konuda elde ettikleri bulguları destekler niteliktedir. Zira Gökğöz (2007), staj faaliyetlerini düzenleyen mevzuatın güncellenmesi gerektiğini, öğrencilere staj ücreti ödenmesi için ek tedbirler alınması gerektiğini, okul-ışdünyası işbirliğinin artırılmasını ve staj zamanının yeniden ele alınmasını gerekliliğini ifade etmektedir. Çalışmada ayrıca stajyer öğrencilerin alanlarıyla ilgili işletmelerde staj yapmasının sağlanması ve stajyerlerin daha etkin bir denetime tabi tutulmaları gerektiği ifade edilmiştir. Demirci (2007), çalışmasında; öğrencilerin uygun yerlerde staj yapmasının sağlanmasını, staj

ücretinin artırılmasını ve öğrenciye ödenmesini sağlayacak tedbirler alınmasını, stajyer çalıştıracak uygun işletme sayısını artıracak teşvikler getirilmesini, staj denetimlerinin daha düzenli yapılmasını tavsiye etmektedir. Süer (2007), çalışmasında; öğrencilerin alanlarına uygun işletmelerde staj yapabilmesi için ildeki meslek örgütleriyle işbirliği yapılmasını, stajyer çalıştıran işletme yetkilileriyle sürekli olarak iletişim içinde olunmasını ve toplantılar yapılmasını önermektedir.

3.5.1.5. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili olarak, mevcut problemleri gidermek ve kaliteyi artırmak amacıyla bir takım değişiklik önerilerinin yer aldığı sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri aşağıdaki şöyle hesaplanmıştır:

Tablo 35: Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Meslek Mensuplarının Görüşleri

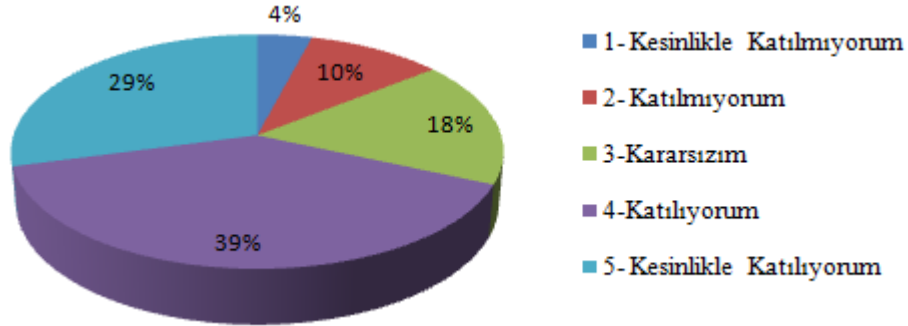
Soru No	Meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerilerle ilgili sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
23	Muhasebe meslek eğitimine ortaokul düzeyinde başlanmalı, bu amaçla muhasebe alanında eğitim veren ortaokullar açılmalıdır.	3,56	1,23
26	Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saati azaltılmalı, muhasebe meslek derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.	3,62	1,08
27	Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık meslek yüksekokullarına sınavsız geçişi kaldırılmalı, yüksekokula girebilmek için de sınav şartı getirilerek öğrencilerin altyapı eksikliği giderilmeye çalışılmalıdır.	3,48	1,25
28	2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren (muhasebe, Vergi, Sosyal Güvenlik vb.) sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır.	3,95	0,91
29	Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılacağı derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.	4,01	1,04

Tablo 35'in Devamı

Soru No	Meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerilerle ilgili sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
30	Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.	4,19	0,86
31	Meslek Liselerinde muhasebe öğretmeni olunabilmesi için muhasebe öğretmenlerine de staj şartı getirilmelidir.	3,81	1,08
32	Meslek Liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.	4,09	0,90
33	Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde; idareci, öğretmen ve velilerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının temsilcilerine de yer verilmelidir.	3,68	1,10
34	Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetimi; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmalıdır.	3,54	1,18
Meslek Mensuplarının Gruptaki Sorulara Verdikleri Cevapların Genel Ortalaması		3,79	1,09

Tablo 35'te görüldüğü gibi meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerilerle ilgili sorulara verilen cevapların ortalaması 3,79'dur. Bu ortalama araştırmada beceri eğitimine ilişkin önerilere verilen cevaplardan sonra en yüksek ortalama ortalamadır. Meslek mensupları, meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması gerektiğini düşünmekte, bu amaçla yapılacak değişiklik önerilerini "Katılıyorum" seçeneğinin karşılığı olan 4'e yakın bir ortalama ile desteklemektedir.

Grafik 5: Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Değişiklik Önerilerine Verilen Cevaplar

Grafik 5’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan meslek mensuplarının %29’u meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik değişiklik önerilerini “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde görüş beyan ederek, %39’u ise “Katılıyorum” şeklinde görüş beyan ederek desteklemişlerdir. Meslek mensuplarının %18’i bu konuda kararsız kalmış %14’ü ise bu düşünceye karşı çıkmıştır.

Meslek mensupları meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik değişiklik önerilerini büyük oranda desteklemektedir. Bu durum meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin revizyona tabi tutulması ve yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Meslek mensupları, “2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren muhasebe, vergi, sosyal güvenlik alanından sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır” düşüncesini 3,95 ortalama cevapla desteklemektedir.

“Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılabilceği derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.” önerisi 4,01 cevap ortalamayla güçlü bir şekilde desteklenmektedir.

“Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.” düşüncesi 4,19 cevap ortalamasıyla çok güçlü şekilde desteklenmektedir.

Meslek mensupları, hızlı bir dönüşüm ve değişim yaşayan sektördeki gelişmelerin muhasebe öğretmenlerine seminer, hizmet içi eğitim vb. faaliyetlerle aktarılması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca “Meslek Liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.” şeklindeki öneri 4,09 ortalamayla desteklenmektedir.

Meslek mensupları, meslek liselerindeki eğitim-öğretime TÜRMOB ve muhasebe meslek odaları tarafından mümkün olduğu kadar katkı sağlanması gerektiğini düşünmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında meslek mensuplarının meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerileri desteklediği söylenebilir. Bu sonuç benzer konularda çalışma yapan Gökgöz (2007), Süer (2007) ve Bay (2010)’ın elde ettiği bulguları desteklemektedir. Gökgöz (2007), Ticaret Meslek Liselerinde uygulamalı derslere ağırlık verilmesini, okul bünyesinde laboratuvar ve mesleki uygulama atölyeleri kurulmasını tavsiye etmektedir. Süer (2007), muhasebe eğitimi içerisindeki meslek derslerinin içeriğinin zenginleştirilmesini, derslerde uygulamaya daha fazla ağırlık verilmesini, öğretmenlere alanlarında hizmet içi eğitimler verilmesini önermektedir. Bay (2010), öğretmenlerin alanlarıyla ilgili sürekli olarak hizmet içi eğitime alınmasını, sektör-toplum gibi paydaşlarla işbirliğinin artırılmasını ve modüllerin muhtevasının iyileştirilmesini tavsiye etmektedir.

Muhasebe meslek mensupları;

- Muhasebe meslek eğitimine ortaokul düzeyinde başlanmasını ve bu amaçla ortaokullar açılmasını,

- Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saatinin azaltılarak muhasebe meslek derslerinin artırılmasını,
- Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık meslek yüksekokullarına sınavla girmesini,
- Muhasebe öğretmeni olunabilmesi için staj şartı getirilmesini,
- Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde muhasebe meslek mensuplarına da yer verilmesini,
- Meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetiminin; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmasını,

kısmen desteklemektedir.

Muhasebe meslek mensupları ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe öğretiminin ciddi bir reform ve revizyona ihtiyaç duyduğunu düşünmekte, bu nedenle yapılacak değişiklik ve reform önerilerini desteklemektedir.

Anketteki soruların tamamı bir bütün halinde incelendiğinde verilen cevapların genel ortalaması 3,21'dir. Son 14 soruya verilen cevaplarının ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum meslek mensuplarının son sorularda yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki uygulanmakta olan mevcut muhasebe öğretimiyle ilgili yapılması gereken değişiklik ve önerileri destekleme konusunda aynı fikirde olduklarını ortaya koymaktadır.

3.5.2. Anket Sorularına Verilen Cevapların Farklılık Analizi

Meslek mensuplarına uygulanan anket sonuçları, çeşitli değişkenler açısından istatistiki testlere tabi tutulmuş ve değişkenler açısından anlamlı bir farklılığın olduğu sorulara yer verilmiştir.

3.5.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan T Testi Sonuçları

Anketteki 34 soruya meslek mensuplarının verdikleri cevapları cinsiyet değişkenine göre incelemek amacıyla tek grup t testi uygulanmış ve sadece üç soruya verilen cevaplarda anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bunlar, anket formundaki 1. 8. ve 26. sorulardır.

Tablo 36: Araştırmada Bay ve Bayanların Farklı Görüş Bildirdikleri Sorular

Sorular		N	X	Ss	t	df	p
Soru 1: Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, öğrencilerin mesleklerini icra ederken, kendilerinden beklenen görevleri yapabilmeleri için yeterli olduğu görülmektedir.	Bay	140	2,46	1,08	1,388	149	,011
	Bayan	11	2,00	0,45	2,806	20,995	
Soru 8: Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle; fatura, irsaliye, serbest meslek makbuzu gibi ticari belgeleri ve aylık-yıllık beyannameleri düzenleyebildikleri görülmektedir.	Bay	140	2,36	1,04	2,010	149	,001
	Bayan	11	1,73	0,47	3,837	19,104	
Soru 26: Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saati azaltılmalı, muhasebe meslek derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.	Bay	140	3,69	1,04	2,897	149	,004
	Bayan	11	2,73	1,27	2,436	11,074	

Tablo 36’da anlamlı bir farklılığın olduğu sorular incelendiğinde bayan meslek mensuplarının meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin mevcut durumdaki mesleki yeterlilikleriyle ilgili sorulara daha düşük ortalamalara sahip cevaplar verdikleri görülmektedir. Bu durum bayan meslek mensuplarının erkek meslektaşlarına göre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi muhasebe öğrencilerinden beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

3.5.2.2. Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi

One-Way ANOVA analizi ikiden fazla grup arasındaki farklılıkların belirlenmesinde kullanılan bir analiz yöntemidir (Altunışık ve diğ., 2004: 168). Bu çalışmada da farklılıkların incelenmesinde karşılaştırılacak olan ortalamalar ikiden fazla olduğu için One - Way ANOVA analizinden (Tek Yönlü Varyans Analizi) yararlanılmıştır. Burada p değeri (anlamlılık düzeyi) $< 0,10$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 37: Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular

Değişkenler	Ortalamalar				ANOVA Testi	
	SMMM	YMM	Bağ. Den.	Diğer	F	p
Soru 15	3,65	3	5	4	2,908	0,037
Soru 28	3,96	3	2	4,5	2,195	0,091
Soru 32	4,1	3	2	4,5	2,498	0,062

Tablo 37’de ankette uygulanan sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde 0,10 anlamlılık seviyesinde sadece üç soruya verilen cevaplarda meslek grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

15. soruda, işletmelerde beceri eğitimi uygulamalarının yıl içerisinde haftada üç gün yapılmasının verimliliğe katkısı ile ilgili, Bağımsız denetçi ve diğer meslek mensuplarının Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlere göre daha olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir.

28. soruda, 2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere muhasebe alan bilgisi sorularının da sorulmasına Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve diğer meslek mensupları destek verirken, Bağımsız denetçi ve Yeminli Mali Müşavirler daha olumsuz görüş bildirmiştir.

32. soruda, meslek liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısının sağlanması önerisine Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

ve diğ er meslek mensupları destek verirken, Bağımsız denetçi ve Yeminli Mali Müşavirlerin bu düşünceye katılmadıkları görülmüştür.

3.5.2.3. Yaş Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi

Ankette uygulanan sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde Tablo 38’de görüldüğü gibi 0,10 anlamlılık seviyesinde sadece üç soruya verilen cevaplarda meslek grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tablo 38: Yaş Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular

Değişkenler	Ortalamalar			ANOVA Testi	
	26 – 35 yaş arası	36 – 45 yaş arası	45 yaş ve üzeri	F	p
Soru 29	4,72	4,05	3,89	2,543	0,042
Soru 31	4,63	3,57	3,85	2,77	0,03
Soru 34	4,63	3,35	3,5	4,229	0,003

29. soruda “Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılabilceği derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.” şeklindeki öneriye verilen destek meslek mensuplarının yaşları yükseldikçe azalmaktadır. Bu durum, genç meslek mensuplarının eğitim sürecine fiilen katılma fikrine daha fazla destek verdiğini, daha yaşlı meslek mensuplarının ise eğitim sürecine aktif katılım konusunda daha isteksiz olduğunu ortaya koymaktadır.

31. soruda “Meslek Liselerinde muhasebe öğretmeni olunabilmesi için muhasebe öğretmenlerine de staj şartı getirilmelidir.” önerisi genç meslek mensupları tarafından daha fazla destek bulmakta, yaş ilerledikçe verilen destek az da olsa düşmektedir.

34. soruda “Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetimi; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmalıdır.” şeklindeki öneri genç meslek mensupları tarafından daha kuvvetli şekilde desteklenmekte iken yaş ilerledikçe verilen destek düşmektedir.

Sonuçlara göre muhasebe alanındaki eğitim faaliyetlerinin sektörle birlikte icra edilmesi fikrine verilen desteğin yaş ilerledikçe düştüğü görülmektedir. Bu durum genç meslek mensuplarının muhasebe eğitimine katkı sunmak için daha istekli olduklarını göstermektedir. Yaş ilerledikçe meslek mensuplarının katkı sunma ve katılımcılık düzeyi düşmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde işletmelerin sayısı hızla artmakta, piyasa şartları ve pazardaki rekabet koşulları da hızla değişmektedir. Bununla birlikte işletmeler arası rekabetin de hızla arttığı görülmektedir. Bu artış, her mesleği ve meslek mensubunu bu değişim ve gelişime ayak uydurma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır.

İşletmelerin faaliyet gösterdiği sektörde kalıcı olabilmesi ve rakipleri karşısında piyasada tutunabilmesi; maddi, fiziki ve beşeri kaynakları etkin bir şekilde değerlendirmelerine bağlıdır. Günümüzde ekonomik rekabette başarılı olmanın ve iktisadî kalkınmanın en önemli şartlarından birisi de iyi eğitilmiş, yetişmiş, kalifiye insan gücüdür.

İş hayatında ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün ülke ekonomisine kazandırılması ve daha faydalı ve verimli hale getirilmesi için bireylerin etkili bir eğitim sürecinden geçirilmeleri kaçınılmaz hale gelmiştir. Özellikle üretim ve hizmet alanında piyasanın ihtiyacı olan vasıflı işgücünü yetiştirmeyi hedefleyen mesleki eğitim, ekonomik kalkınmanın temini için büyük önem arz etmektedir.

Mesleki eğitim, insanların iş hayatında bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve işle ilgili kabiliyetleri kazandırdığı ve bireyin yeteneklerini çeşitli açılardan geliştiren eğitimidir.

Mesleki eğitimde en önemli alanlarından birisi de değişen piyasa koşulları, farklılaşan rekabet şartları ve kamunun sürekli güncellenen maliye ve vergi politikalarıyla birlikte önemi her geçen gün artmakta olan muhasebe meslek eğitimidir.

Muhasebe eğitiminin ilk aşaması, ortaöğretim düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından verilmektedir. Türkiye'de ortaöğretim (lise) düzeyindeki muhasebe eğitimi, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (Ticaret Meslek Liseleri) ile Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmektedir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, muhasebe ve finansman, pazarlama ve perakende, büro yönetimi ve sekreterlik, bilişim teknolojileri, elektrik-elektronik teknolojileri ve ulaştırma alanlarında, kamu ve özel sektörde görev alacak nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla ortaokuldan sonra dört yıl süreli eğitim-öğretim veren okullardır.

Bu okullarda öğrenciler 9. sınıftan 10. sınıfa geçerken okulda açılmış olan mesleki alanlardan birini seçer. 10. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenci 11. sınıfa geçerken seçmiş olduğu alanının altındaki mesleki dallardan birini seçer. Öğrenci son iki yılda seçmiş olduğu meslek dalıyla ilgili dersleri yoğun olarak alır.

Öğrenciler 12. sınıfta 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun çizdiği çerçevede Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği gereğince uygulamalı eğitimlerini sektörde faaliyet gösteren gerçek iş ortamlarında yapmaktadır. Bu eğitim, haftada iki gün okulda teorik eğitim verilerek, üç gün işletmelerde uygulamalı eğitim verilerek gerçekleştirilmektedir.

Öğrencilerin son sınıfta “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında aldıkları uygulamalı eğitim, iş hayatının tanınması ve teorinin pratikte nasıl uygulandığının gözlemlenmesi açısından son derece önemlidir. Öğrenciler; sivil kıyafetle, mesai saatleri içerisinde, mesleki uygulamaları ve işçi-işveren ilişkilerini bizzat gözlemlemekte, iş hayatıyla tanışmakta ve mesleğiyle ilgili bir işletmenin havasını teneffüs etmektedir.

Muhasebe alanı öğrencilerinin muhasebeci olma yönünde, “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında staj yapması için en uygun işyeri Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin mesleki faaliyetlerini yürüttükleri muhasebe büroları ya da firmaların muhasebe departmanlarıdır. Muhasebe meslek mensupları Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitimi konusunda, staja gelen öğrencileri ve bu okullardan mezun olduktan sonra işe aldıkları personeli gözlemleyerek fikir sahibi olabilmektedir.

Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin teorik ve pratik açıdan yeterliliği, öğretim faaliyetlerinin sektördeki ve mevzuattaki değişiklik ve yeniliklere göre güncelliği, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim programlarının kendisinden beklenen fonksiyonu ne ölçüde yerine getirebildiği tespit

edilerek ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla meslek mensuplarıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Bu kapsamda meslek mensuplarına 34 soruluk bir anket uygulanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin değerlendirilmesi, meslek mensuplarının;
 - Cinsiyetleri açısından farklılık arz etmemektedir,
 - Mesleki unvanları bakımından farklılık arz etmemektedir,
 - Mesleki tecrübeleri açısından farklılık arz etmemektedir.
 - Yaş gruplarına göre, farklılık arz etmemektedir.
- Ankete katılan muhasebe meslek mensupları, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitimini içerik ve müfredat bakımından yetersiz bulmaktadır. Araştırma sonucu ortaya çıkan değerlere göre meslek liselerindeki muhasebe eğitimi, güncellik bakımından, teorik bilgi açısından ve meslekteki pratik iş akışıyla uyum bakımından yetersizdir.
- Muhasebe meslek mensupları öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini yetersiz bulmaktadır. Meslek mensuplarına göre öğrenciler; temel matematik bilgisi, ticari belge ve beyannameleri düzenleyebilme, bilanço esasına göre defter tutabilme, muhasebe yazılımlarını kullanabilme, uzmanlık bilgisi gerektiren muhasebe işlemlerini yapabilme, SGK ve diğer kurumlarla ilgili işlemleri yapabilme yeterliliğine sahip değildir.
- Ankete katılan muhasebe meslek mensupları, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden gelen öğrencilerle ilgili staj çalışmalarını yeterince verimli bulmamaktadır. Meslek mensupları, staja gelen öğrencilerin yeterince bilinçli olmadığını, muhasebeyle ilgili olmayan postane, esnaf odası gibi yerlerde staj yapmalarının yanlış olduğunu ve öğrencilerin sadece 12. sınıfta bir yıl süreyle staja gönderilmelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Çalışma sonucunda ortaya çıkan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili değişiklik önerileri şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensupları verdikleri cevaplarla Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki staj çalışmalarıyla ilgili değişiklik önerilerini büyük oranda desteklemektedir. Bu bağlamda meslek mensuplarına göre:
- Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) süresi (1 yıldan) daha uzun olmalıdır.
 - Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi çalışmaları; 10, 11 ve 12. sınıflara yayılmalıdır.
 - Muhasebe meslek elemanlarının staj ücreti ödeme külfetine girmek istememe eğilimi sebebiyle; bu ücreti Milli Eğitim Bakanlığı karşılamalı, böylece öğrencilere meslek mensuplarının yanında daha uzun süre staj yapabilme imkânı sağlanmalıdır.
 - Meslek liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB'la, il genelinde SMMM Odalarıyla işbirliğine gidilerek daha verimli bir staj eğitimi planlanmalıdır.
- Muhasebe meslek mensupları verdikleri cevaplarla Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerileri desteklemektedir. Bu kapsamda meslek mensuplarına göre:
- 2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren (muhasebe, vergi, sosyal güvenlik vb.) sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır.
 - Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde meslek mensuplarından mutlaka destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılabilceği derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.
 - Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.
 - Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde; idareci, öğretmen ve velilerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının temsilcilerine de yer verilmelidir.

- Meslek liselerinde, muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.

Ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimi, sektörün beklentilerini karşılamaktan oldukça uzaktır ve bu kurumlardaki muhasebe eğitim sistemi, teorik bilgi ve pratik uygulama bakımından yeniden yapılandırılmalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Akbulut, Halim ve diğlerleri (2014), “Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 62, 73-92.

Akgünler, Selim (2007), **Meslek Liseleri Bilişim Teknolojileri Derslerinin Öğretim Yöntemleri ve Ölçme Teknikleri Açısından Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Aksakaloğlu, Hakan (2013), **Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğu: Bursa İli Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alkan, Cevat (1999), **Türk Milli Eğitim Sisteminin Mesleki Ve Teknik Eğitim Boyutu, 75 Yılda Eğitim**, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Altunışık, Remzi ve diğlerleri (2004), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Adapazarı: Sakarya Kitabevi.

Aykaç, Necdet (2002), “Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim”, **Milli Eğitim Dergisi**, 33, 155–156.

Bay, Mutlu Mehmet (2010), **Megep Kapsamında Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri: Ankara Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Baş, Gökhan (2013), “Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma”, **Journal of Educational Science**, 1, 63-93

Bayram, Nuran (2004), **Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi**, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Çaldağ, Yurdakul ve diğerleri (2004), “Muhasebe Doktora Programlarının Etkinliğinin Artırılması”, 23. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu <http://www.isletme.istanbul.edu.tr/tmes2004/bildiri7.doc> (20/10/2015).

Çamtosun, İsa (2009), **Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Meslek Yüksek Okullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul’da Bir Alan Araştırması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelenk, Hakan ve Çamtosun, İsa (2009), “Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kalitesi ve Bu Eğitimin Meslek Yüksek Okullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkilerine Yönelik Bir Uygulama”, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 32, 159-173.

Çevik, Osman ve Ertaş, Şahin (2001), “Muhasebe Eğitiminde Öğrencilerin Dışadönüklülük ve İçedönüklülük Özelliklerinin Grup Çalışması Tercihine Etkisi”, **Möдав Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, 3, (4), 29-36.

Daştan, Abdülkerim (2008), **Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi**, 209, Ankara: SPK Yayınları.

Demirci, Mahmut Sami (2007), **Ticaret Meslek Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ertürk, Selahattin (1994), **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Meteksan Matbaacılık.

Gençtürk, Mehmet (2008), “İşletmelerin Finansal Tabloları Kullanım Amacı ve Düzeyini Belirlemeye Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Tutumları Üzerine Bir

Araştırma”, **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 15 (1), 56-72.

Gökçen, Gürbüz (2007), **Genel Muhasebe- İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı ve Uygulamaları**, 1. Baskı, İstanbul: Beta Basım.

Gökgöz, Ahmet (2007), **Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Stajyerlikte Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri: İstanbul Örneği**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güçlü, Nezahat ve Bayrakçı, Mustafa (2004), “Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ve Hiçbir Çocuğun Eğitimsiz Kalmaması Reformu”, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 5, 51-64.

İmamoğlu, Mustafa (2010), **Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kalmış, Halis ve Yılmaz, Berna Burcu (2004), “Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu Ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler”, **23. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu**, 19-23 Mayıs 2004.

Karaağaçlı, Mustafa (2002), **Mesleki Eğitimde Öğrenme ve Öğretme Teknikleri**, Ankara: Gazi Kitabevi.

MEB, “Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı”, (2011), <http://www.megep.meb.gov.tr>, (08/09/2015).

MEB, “Milli Eğitim İstatistikleri, 2015-2016”, <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-yayimlanmistir-orgun-egitim-2015-2016/icerik/233>, (15.03.2016).

MEB, “Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi: 2014-2018”, (2014), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140608-7-1.pdf>, (25/10/2015).

MEB, “Ticaret Meslek ve Anadolu Ticaret Meslek Liselerinin Kuruluş Amaçlarına Hizmet Derecesinin Değerlendirilmesi”, (2010).

MEB, 2539 Sayılı “Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği” (2002); http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_0.html (05.05.2016).

Mesleki Eğitim Kanunu (1986), **T. C. Resmi Gazete**, 3308, 19 Haziran 1986.

Millî Eğitim Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011), **T. C. Resmi Gazete**, 652, 14 Eylül 2011.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1973), **T.C. Resmi Gazete**, 1739, 24 Haziran 1973.

MTEGM (Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü) (2012) “Miyon ve Vizyonumuz”, <http://mtegm.meb.gov.tr/www/miyon-ve-vizyonumuz/icerik/210> (05.05.2016).

Nakip, Mahir (2006), **Pazarlama Araştırmaları: Teknikler ve SPSS Destekli Uygulamalar**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özdoğan, Seher Turanlı (1978), **Muhasebe Öğretim Metodları El Kitabı**, Ankara: Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu Yayınları.

Sevilengül, Orhan (2003), **Genel Muhasebe**, Ankara: Gazi Kitabevi.

Seyyar, Ali (2007), **İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü**, İstanbul: Değişim Yayınları.

Soylu, Selim (2014), **Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Süer, Hüseyin Murat (2007), **Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler Ve Karşılaşılan Sorunlar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Şengel, Salim (2011), “Türkiye’de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma”, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 50, 167-180.
- Tekşen, Ömer ve diğerleri (2010), “Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’ne Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, **Muhasebe Ve Finansman Dergisi**, 46, 100-111.
- Uçar, Canan ve Özerbaş, Mehmet Arif (2013), “ Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu”, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, 2, 242-253.
- URL, [http://aksehirtml.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/42/03/175302/icerikler/muhasebe-ve-finansman-alani\(05/05/2016\)](http://aksehirtml.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/42/03/175302/icerikler/muhasebe-ve-finansman-alani(05/05/2016)).
- URL, “Ticaret Eğitiminin Tarihçesi”, <http://www.ticaretmeslekliseliler.com>, (05/05/2016).
- Ünsür, Ahmet (1998), **Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme (İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi)**, 30, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Yardım, Ersin (2009), **Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP ile Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci ve İşveren Memnuniyetinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazıcı, İnci (2009), **Türk ve Kanada Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazman, İrfan (1994), **Hizmetler Kesiminde Meslek Eğitimi**, Türkiye Esnaf-Sanatkarlar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü, Tes-Ar Yayınları, No: 12.
- Yılmaz, Yunus (2011), **İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasının Muhasebe Eğitimine Katkısı Ve Erzurum İl Genelindeki Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Uygulama**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YÖK, “Yükseköğretim İstatistikleri, 2015”, <https://istatistik.yok.gov.tr/yuksekogretim-istatistikleri/2015> (08/09/2015).

Zaif, Figen ve Karapınar, Aydın (2002), “Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı”, **Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 4, 111-134.

EKLER

Ek 1. Araştırmada Meslek Mensuplarına Uygulanan Anket Formu

Değerli Meslek Mensubu,

Bu anket çalışması; meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğine uygunluğunu, meslek mensuplarının bakış açısıyla değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen sonuçlar yüksek lisans tezimin veri setinin oluşturulmasında kullanılacaktır.

Değerli zamanınızı ayırarak, sorularımıza verdiğiniz samimi cevaplardan ötürü teşekkürlerimizi bildiririz.

Murat KARLIKLI (KT – Muhasebe Bilim Dalı Yüksek Lisans ğrencisi ve Akçaabat ok Programlı Lise Muhasebe ğretmeni)

Doç. Dr. Abdülkadir PEHLİVAN (Yüksek Lisans Danışmanı)

A. BİRİNCİ BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz?	() Bay	() Bayan		
2. Yaşınız?	() 25 ve altı	() 26 – 35	() 36 – 45	() 45 ve zeri
3. Mesleki Tecrbeniz?	() 5 yıl ve altı	() 5 – 10 yıl	() 10 – 15 yıl	() 15 -20 yıl () 20 yıl zeri
4. Mesleğiniz?	() SMMM	() YMM	() Bağımsız Denetçi	() Diğer
5. Görev Yeriniz?	İli:.....		İlçesi:.....	

B. İKİNCİ BÖLÜM

Aşağıda verilen ifadelere katılma düzeyinizi belirtiniz.

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Staja gelen öğrenciler değerlendirildiğinde;

1. Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe ğretim müfredatının, öğrencilerin mesleklerini icra ederken, kendilerinden beklenen görevleri yapabilmeleri için yeterli olduğu görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe ğretim müfredatının, teorik muhasebe bilgisi açısından yeterli olduğu anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 1'in Devamı

3. Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin, muhasebecilik mesleğindeki pratikle ve iş akışıyla uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Meslek Liselerinde verilen; vergi, sosyal güvenlik ve diğer uzmanlık bilgisi gerektiren işlemlerin yürürlükteki mevzuata uygun ve güncel olarak aktarıldığı anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Meslek Lisesi öğrencilerinin, muhasebecilik mesleği için gerekli olan temel matematik bilgisine ve ticari hesaplamaları yapabilme kabiliyetine sahip oldukları görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Meslek Lisesi öğrencilerinin, okullarında öğrendikleri bilgilerle Word ve Excel gibi ofis programlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Meslek Lisesi öğrencilerinin, “klavye dersinde” öğrendikleri bilgilerle kişi ve kurumlar arasında gerçekleştirilen yazışmaları hızlı bir şekilde yapabildikleri görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle; fatura, irsaliye, serbest meslek makbuzu gibi ticari belgeleri ve aylık-yıllık beyannameleri düzenleyebildikleri görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, işletme hesabı defterini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, bilânço esasına göre birinci sınıf tacirlerin ticari defterlerini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, muhasebe yazılımlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, uzmanlık bilgisi gerektiren muhasebe işlemlerini (inşaat, sigorta, taşımacılık vb.) yapabildikleri görülmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Öğrencilerin Vergi dairesi, SGK ve diğer kurumlara karşı mükellefin ve muhasebe meslek mensubunun sorumluluklarının neler olduğunu bildikleri ve gerekli işlemleri yapabildikleri anlaşılmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 1'in Devamı

14. Meslek Lisesi öğrencileri, staj çalışmalarının mesleki yeterliliklerini artırmak için yapıldığının farkındadır ve stajda geçirilen süreyi bu bilinçle hareket ederek değerlendirmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Meslek Liselerinde “işletmelerde beceri eğitimi” (staj) çalışmalarının yaz tatili yerine; yıl içerisinde haftada 3 gün olmak üzere, okuldaki eğitim öğretimle beraber yürütülmesi verimli olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Meslek Liselerinin son sınıf ders programlarında yer alan “işletmelerde beceri eğitimi” kapsamında yapılan staj uygulamaları , teorik muhasebe bilgisini pratiğe aktarmak için mutlaka gereklidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Meslek Lisesi muhasebe alanından mezun öğrenciler; muhasebe alanında istihdam imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre oldukça avantajlı durumdadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Meslek Lisesi öğrencileri, stajyer çalıştırmaya gönüllü muhasebe meslek mensubu ve işletme sayısının az olması sebebiyle; postane, esnaf odası gibi kurumlarda ve muhasebeyle doğrudan ilgili olmayan işletmelerde de staj yapabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Meslek Lisesi öğrencilerinin sadece 12. sınıfta “işletmelerde beceri eğitimine” (staja) gönderilmeleri pratik muhasebe uygulamalarını öğrenebilmeleri için yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Mezun olan öğrenciler; çalışmaya başladıklarında en azından bir işletmenin ön muhasebe işlemlerini yapabilirler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21. Meslek Liselerindeki staj süresi (1 yıldan) daha uzun olmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22. Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının süresi uzatılmalı; 10, 11 ve 12. sınıflara yayılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23. Muhasebe meslek eğitimine ortaokul düzeyinde başlanmalı, bu amaçla muhasebe alanında eğitim veren ortaokullar açılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24. Muhasebe meslek elemanlarının staj ücreti ödeme külfetine girmek istememe eğilimi sebebiyle; bu ücreti Milli Eğitim Bakanlığı karşılamalı, böylece öğrencilere meslek mensuplarının yanında daha uzun süre staj yapabilme imkânı sağlanmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 1'in Devamı

25. Meslek Liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB'la, il genelinde SMMM Odalarıyla işbirliğine gidilerek daha verimli bir staj eğitimi planlanmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26. Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saati azaltılmalı, muhasebe meslek derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27. Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık meslek yüksekokullarına sınavsız geçişi kaldırılmalı, yüksekokula girebilmek için de sınav şartı getirilerek öğrencilerin altyapı eksikliği giderilmeye çalışılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28. 2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren (muhasebe, Vergi, Sosyal Güvenlik vb.) sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29. Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılacağı derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30. Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31. Meslek Liselerinde muhasebe öğretmeni olunabilmesi için muhasebe öğretmenlerine de staj şartı getirilmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
32. Meslek Liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
33. Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde; idareci, öğretmen ve velilerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının temsilcilerine de yer verilmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
34. Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetimi; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZGEÇMİŞ

Murat KARLIKLI, 1982 yılında Trabzon'da doğmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Trabzon'da tamamlamıştır. 2003 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Maçka Meslek Yüksekokulu Muhasebe bölümünden mezun olmuştur. 2006 yılında Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Muhasebe ve Finansman Öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Aynı yıl ikinci üniversite kapsamında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirmiştir. 2006 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı meslek liselerinde Muhasebe ve Finansman Öğretmeni olarak çalışmaktadır. 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe alanında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.